EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 14. 10. 2020
COM(2020) 662 final

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Vlna obnovy pre Európu – ekologizácia našich budov, tvorba pracovných miest, zlepšovanie životných podmienok

{SWD(2020) 550 final}

1. PODPORA OBNOVY BUDOV V ZÁUJME KLIMATICKEJ NEUTRALITY A OŽIVENIA

Svojou jedinečnosťou a rôznorodosťou je fond budov v Európe odrazom kultúrnej rozmanitosti a histórie nášho kontinentu. Zároveň však neprekvapuje, že je starý a mení sa veľmi pomaly. Do roku 2001 bolo postavených viac ako 220 miliónov jednotiek budov, čo predstavuje 85 % fondu budov EÚ. Z budov, ktoré stoja dnes, bude 85 až 95 % stáť aj v roku 2050.

Väčšina z týchto existujúcich budov nie je energeticky hospodárna[1]. Mnohé na vykurovanie a chladenie využívajú fosílne palivá a používajú staré technológie a nehospodárne spotrebiče. Energetická chudoba zostáva pre milióny Európanov hlavnou výzvou. Celkovo možno budovám pripísať približne 40 % celkovej spotreby energie v EÚ a 36 % jej emisií skleníkových plynov pochádzajúcich z výroby energie[2].

Kríza spôsobená pandémiou COVID-19 upriamila pozornosť aj na naše budovy, ich význam pre naše životy a ich slabiny. Počas pandémie sa celý život miliónov Európanov odohráva medzi stenami ich domovov: slúžia ako kancelária pre tých, ktorí pracujú na diaľku, škôlka či trieda pre deti a žiakov a pre mnohých aj ako centrum online nakupovania alebo zábavy z internetu. Školy museli prejsť na dištančné vzdelávanie. Nemocničná infraštruktúra sa dostala pod veľký tlak. Súkromné podniky sa museli prispôsobiť tak, aby bolo možné dodržiavať sociálny odstup. Niektoré účinky pandémie sa môžu prejavovať v dlhodobejšom horizonte a klásť na naše budovy a ich energetický profil a profil ich zdrojov nové požiadavky, čím sa ďalej posilní potreba ich hĺbkovej a rozsiahlej obnovy.

V čase, keď sa Európa usiluje prekonať krízu súvisiacu s ochorením COVID-19, obnova ponúka jedinečnú príležitosť na prehodnotenie, prestavbu a modernizáciu našich budov s cieľom vybaviť ich pre ekologickejšiu a digitálnu spoločnosť a udržať oživenie hospodárstva.

Komisia v pláne cieľov v oblasti klímy do roku 2030[3] navrhla znížiť do roku 2030 oproti roku 1990 čisté emisie skleníkových plynov v EÚ aspoň o 55 %. Základným prvkom opatrení je energetická efektívnosť, pričom sektor stavebníctva je jednou z oblastí, v ktorých treba úsilie zintenzívniť. Na dosiahnutie cieľa zníženia emisií o 55 % by EÚ mala do roku 2030 znížiť emisie skleníkových plynov v budovách o 60 %, ich konečnú spotrebu energie o 14 % a

---

1 Stavebné predpisy s osobitnými ustanoveniami o tepelnej izolácii obvodového plášťa budovy sa začali v Európe objavovať po 70. rokoch 20. storočia. Veľká časť súčasného fondu budov EÚ bola teda vybudovaná bez toho, aby na ne boli kladené akékoľvek požiadavky na energetickú hospodárnosť: tretina (35 %) fondu budov EÚ má viac ako 50 rokov, viac ako 40 % fondu budov bolo postavených pred rokom 1960. Takmer 75 % z nich je podľa súčasných stavebných noriem energeticky nehospodárnych. Zdroj: správa JRC *Achieving the cost-effective energy transformation of Europe's buildings* (Dosiahnutie nákladovo efektívnej energetickej transformácie európskych budov).

2 Tieto údaje sa vzťahujú na používanie a prevádzku budov vrátane nepriamych emisií v odvetví výroby elektrickej energie a tepla, a nie na ich celý životný cyklus. Odhaduje sa, že uhlík zabudovaný v stavebných materiáloch predstavuje približne 10 % celkových ročných emisií skleníkových plynov na celom svete [pozri IRP, *Resource Efficiency and Climate Change* (Efektívne využívanie zdrojov a zmena klímy), 2020 a správu OSN o medzerách v oblasti emisií z roku 2019].

3 Oznámenie Ambicióznejšie klimatické ciele pre Európu na rok 2030, COM(2020) 562 final.

spotrebu energie na vykurovanie a chladenie o 18 %[4]. Preto je naliehavo potrebné, aby sa EÚ zamerala na to, ako dosiahnuť, aby boli naše budovy energeticky hospodárnejšie, počas celého životného cyklu produkovali nižšie emisie uhlíka a boli udržateľnejšie. Emisie skleníkových plynov súvisiace s materiálmi v budovách sa znížia uplatňovaním zásad obehovosti pri ich obnove.

V súčasnosti sa každoročne v určitej miere obnovuje len 11 % existujúceho fondu budov v EÚ. Pri renovačných prácach sa však energetická hospodárnosť budov rieši len veľmi zriedka. Vážená ročná miera energetickej obnovy je nízka a zodpovedá úrovni približne 1 %. V celej EÚ sa hĺbkové obnovy, ktoré znižujú spotrebu energie aspoň o 60 %[5], vykonávajú len pri 0,2 % fondu budov ročne a v niektorých regiónoch je miera energetickej obnovy prakticky nemerateľná. Pri takomto tempe by si dosiahnutie nulovej bilancie emisií uhlíka zo sektora stavebníctva vyžiadalo storočia. Nastal čas konať.

Ide nielen o zníženie účtov za energie a zníženie emisií. Obnova môže otvoriť veľa možností a priniesť ďalekosiahle sociálne, environmentálne a hospodárske výhody. Jeden a ten istý zásah stačí na to, aby sa budovy stali zdravšími, ekologickejšími, prepojenými v rámci štvrte, prístupnejšími, odolnejšími voči extrémnym prírodným javom a aby boli vybavené nabíjacími stanicami pre elektromobilitu a miestom na parkovanie bicyklov. Inteligentné budovy môžu poskytovať základné údaje, ktoré sú v súlade s ochranou súkromia a môžu slúžiť pre mestské plánovanie a služby. Hĺbková obnova môže znížiť tlak na výstavbu na zelenej lúke a pomôcť zachovať prírodu, biodiverzitu a úrodnú poľnohospodársku pôdu.

Investície do budov môžu takisto vniesť veľmi potrebný stimul do stavebného ekosystému a hospodárstva v širšom zmysle. Renovačné práce sú náročné na pracovnú silu, vytvárajú pracovné miesta a investície zakorenené v dodávateľských reťazcoch, ktoré často majú lokálny charakter, môžu vytvárať dopyt po energeticky veľmi hospodárnych zariadeniach efektívne využívajúcich zdroje a dať nehnuteľnostiam dlhodobú hodnotu. **Do roku 2030 by sa vďaka vlne obnovy mohlo v odvetví stavebníctva EÚ vytvoriť ďalších 160 000 zelených pracovných miest**[6]. To môže byť veľmi cenným prínosom pre odvetvie, v ktorom viac ako 90 % hospodárskych subjektov tvoria MSP ťažko zasiahnuté hospodárskym vplyvom krízy spôsobenej ochorením COVID-19. V porovnaní s rokom 2019 klesla v roku 2020 činnosť v stavebníctve o 15,7 % a investície do energetickej efektívnosti sa znížili o 12 %. Je pravdepodobné, že to na sektor bude mať trvalý vplyv, a to napriek tomu, že sa očakáva oživenie.

Teraz má Európa jedinečnú šancu dosiahnuť, aby sa obnova stala **prospešnou tak z hľadiska klimatickej neutrality, ako aj z hľadiska oživenia**. Únijný nástroj obnovy **Next Generation EU** spolu s **viacročným finančným rámcom EÚ** sprístupní **nebývalý objem zdrojov**, ktoré možno využiť aj na rozbehnutie obnovy v záujme podpory oživenia, odolnosti a silnejšieho

[4] V porovnaní s úrovňami z roku 2015, pozri SWD(2020) 176 final.
[5] Pozri odporúčanie Komisie (EÚ) 2019/786 z roku 2019 týkajúce sa obnovy budov.
[6] Vývoj v oblasti zamestnanosti a sociálnej situácie v Európe, ročný prieskum 2019, Európska komisia.

sociálneho začlenenia**.** V situácii, keď obyvateľstvo starne, zlepší riešenie energetickej efektívnosti a zároveň aj prístupnosti tak použiteľnosť, ako aj udržateľnosť budov[7].

Vychádzajúc z uvedených skutočností sa v tomto oznámení predkladá **stratégia**, ktorá má spustiť **vlnu obnovy pre Európu**, odstrániť dlhodobé prekážky pre renovácie zlepšujúce energetickú efektívnosť a efektívne využívanie zdrojov, podporiť počas dlhšieho obdobia nové investície, najprv do verejných a menej hospodárnych budov, a ktorá má podnietiť digitalizáciu a tvorbu pracovných miest, ako aj príležitosti na rast pozdĺž celého dodávateľského reťazca renovácií.

Cieľom je **do roku 2030 aspoň zdvojnásobiť ročnú mieru energetickej obnovy bytových a nebytových budov a podporiť hĺbkové energetické renovácie**. **Mobilizácia síl na všetkých úrovniach na dosiahnutie týchto cieľov povedie do roku 2030 k renovácii 35 miliónov jednotiek budov.** Ak sa má do roku 2050 v celej EÚ dosiahnuť klimatická neutralita, zvýšená miera a hĺbka obnovy sa budú musieť zachovať aj po roku 2030.

2. KĽÚČOVÉ ZÁSADY OBNOVY BUDOV DO ROKU 2030 A 2050

EÚ musí prijať rozsiahlu a integrovanú stratégiu zahŕňajúcu širokú škálu odvetví a aktérov, a to na základe týchto kľúčových zásad:

- *prvoradosť energetickej efektívnosti*[8] ako horizontálna hlavná zásada riadenia v oblasti klímy a energetiky v Európe a mimo jej rámca, ktorá bola načrtnutá v Európskej zelenej dohode[9] a stratégii integrácie energetického systému EÚ[10] a ktorá má zabezpečiť, aby sme vyrábali len energiu, ktorú naozaj potrebujeme,

- *cenová dostupnosť*, vďaka ktorej sa energeticky hospodárne a udržateľné budovy stanú široko dostupnými, najmä pre domácnosti so strednými a nižšími príjmami, ako aj zraniteľné osoby a oblasti,

- *dekarbonizácia a integrácia obnoviteľných zdrojov energie*[11]. Obnova budov by mala urýchliť integráciu obnoviteľných zdrojov energie, najmä z miestnych zdrojov, a podporovať širšie využívanie odpadového tepla. Mala by integrovať energetické systémy na miestnej a regionálnej úrovni, čo pomôže dekarbonizovať dopravu, ako aj vykurovanie a chladenie,

---

7 Odstraňovanie prekážok v prístupnosti je pre EÚ a všetky členské štáty ako zmluvné strany Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím povinnosťou.

8 Pozri článok 2 ods. 18 nariadenia (EÚ) 2018/1999 o riadení: „„prvoradosť energetickej efektívnosti“ je čo najdôslednejšie zohľadňovanie alternatívnych opatrení efektívnych z hľadiska nákladov a úspory energie v energetickom plánovaní a politických a investičných rozhodnutiach, pokiaľ ide o opatrenia na zefektívnenie dopytu po energii a dodávok energie, najmä prostredníctvom nákladovo efektívnych úspor konečného využitia energie, iniciatívami v oblasti reakcie na spotrebu a účinnejšou premenou, prenosom a distribúciou energie, pričom sa zároveň dosiahnu ciele uvedených rozhodnutí“.

9 Európska zelená dohoda, COM(2019) 640 final.

10 Pohon pre klimaticky neutrálne hospodárstvo: stratégia integrácie energetického systému EÚ, COM(2020) 299 final.

11 Ide tu o energiu z obnoviteľných zdrojov vyrábanú na mieste alebo v blízkosti.

- *zohľadňovanie životného cyklu a obehovosť.* Minimalizovanie stopy budov si vyžaduje efektívne využívanie zdrojov a obehovosť v kombinácii s premenou častí stavebného sektora na záchyt uhlíka, napríklad podporou zelenej infraštruktúry a využívaním organických stavebných materiálov, ktoré dokážu ukladať uhlík, ako je drevo z udržateľných zdrojov,

- *prísne zdravotné a environmentálne normy.* Zabezpečenie vysokej kvality ovzdušia, dobré hospodárenie s vodou, predchádzanie katastrofám a ochrana pred nebezpečenstvami súvisiacimi s klímou[12], odstraňovanie škodlivých látok, ako sú azbest a radón, a ochrana pred nimi, požiarna a seizmická bezpečnosť. Okrem toho by sa mala zabezpečiť prístupnosť, aby sa pre európske obyvateľstvo vrátane osôb so zdravotným postihnutím a starších občanov dosiahol rovnaký prístup,

- *spoločné riešenie súbežnej zelenej a digitálnej transformácie.* Inteligentné budovy môžu zabezpečiť efektívnu výrobu a využívanie obnoviteľných zdrojov energie na úrovni domu, mestskej časti alebo mesta. V kombinácii s inteligentnými systémami distribúcie energie sa z nich stanú budovy vyznačujúce sa vysokou hospodárnosťou a nulovými emisiami,

- *rešpektovanie estetiky a architektonickej kvality*[13]. Pri renovácii sa musia rešpektovať zásady dizajnu, remeselnej kvality, dedičstva a ochrany verejného priestoru.

3. ZABEZPEČENIE RÝCHLEJŠEJ A HLBŠEJ OBNOVY PRE LEPŠIE BUDOVY

Na podporu energetickej efektívnosti, obnovy budov a využívania obnoviteľných zdrojov energie na úrovni budov, štvrtí a mestských častí vytvorila EÚ regulačný rámec a súbor nástrojov financovania. Bol zmodernizovaný balíkom opatrení v oblasti čistej energie pre všetkých Európanov z rokov 2018 a 2019, ktorého ustanovenia musia ako najvyššiu prioritu v plnej miere vykonávať všetky členské štáty a zainteresované strany a ktorý vytvoril pevný základ pre integráciu trhu s energiou, zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie a podporu energetickej efektívnosti.

Tento rámec podnietil v oblasti energetickej hospodárnosti budov výrazný pokrok: nové budovy v súčasnosti v porovnaní s podobnými novými budovami pred 20 rokmi spotrebúvajú polovicu energie. Vďaka povinným schémam energetickej efektívnosti čoraz väčší počet energetických spoločností dbá o to, aby ich zákazníci šetrili energiu, a ponúka komerčné balíky, ktoré sa čoraz viac zameriavajú na obnovu budov a modernizáciu systémov. V Európe sa uskutočňuje približne 40 % celosvetových investícií do zlepšenia energetickej

[12] Budovy odolné proti zmene klímy sú výsledkom takej renovácie, ktorou sa podľa potreby dosiahne ich odolnosť voči akútnym a chronickým klimatickým nebezpečenstvám súvisiacim s teplotou, vetrom, vodou a pevnou hmotou. Úplný zoznam takýchto nebezpečenstiev je uvedený v tabuľke 1 prílohy I k vykonávaciemu nariadeniu Komisie (EÚ) 2020/1208.

[13] V súlade s vyhlásením z Davosu pod názvom *Towards a High-quality Baukultur in Europe* (Kvalitná kultúra výstavby v Európe), ktoré európski ministri kultúry a zainteresované strany prijali v roku 2018, vymedzuje „kvalitnú architektúru“ nielen estetika a funkčnosť, ale aj jej príspevok ku kvalite života ľudí a k udržateľnému rozvoju našich miest a vidieckych oblastí.

hospodárnosti budov (85 – 90 miliárd EUR ročne), pričom sektor stavebníctva stojí na čele uplatňovania zásad životného cyklu[14]. Úroveň obnovy existujúcich budov je však naďalej nízka a nedostatočná.

Renováciu môžu brzdiť prekážky v rôznych častiach celého hodnotového reťazca – od počiatočného rozhodnutia pustiť sa do obnovy až po financovanie a dokončenie projektu. Napríklad môžu byť pri zvažovaní obnovy prínosy úspor energie neisté alebo nedostatočne vysvetlené a pochopené, najmä zo strany koncových používateľov. Môže byť ťažké ich merať a prerátať na peniaze[15]. Obnova môže byť aj nákladná, náročná na organizáciu a zdĺhavá. Problémom môže byť aj mobilizácia financovania, najmä na miestnej a regionálnej úrovni. Verejné finančné prostriedky sú často obmedzené a ťažko sa kombinujú v dôsledku regulačných prekážok a nedostatočných kapacít verejnej správy.

Na naštartovanie rozsiahleho a udržateľného nasadenia renovácií v celej Európe je potrebné odstrániť kľúčové prekážky v každom bode dodávateľského reťazca.

Komisia na základe svojej analýzy a verejnej konzultácie[16] identifikovala tieto oblasti intervencie a hlavné opatrenia, ktoré majú zásadný význam pre nastolenie výraznej zmeny v hĺbke a rozsahu obnovy:

1. **Posilnenie informovanosti, právnej istoty a stimulov** pre verejných a súkromných vlastníkov a nájomníkov[17], aby uskutočňovali renovácie. Komisia v roku 2021 zreviduje smernicu o energetickej efektívnosti a smernicu o energetickej hospodárnosti budov[18]. Navrhne sprísniť povinnosť predkladať **osvedčenia o energetickej hospodárnosti** a postupne zaviesť povinné **minimálne normy energetickej hospodárnosti** pre existujúce budovy. Takisto navrhne **rozšíriť požiadavky na obnovu budov na všetky úrovne verejnej správy**. V posúdeniach vplyvu priložených k týmto revíziám legislatívnych aktov sa zvážia rôzne možnosti z hľadiska úrovne, rozsahu a načasovania týchto požiadaviek.

2. **Zabezpečenie primeraného a dobre cieleného financovania**. V ročnej stratégii udržateľného rastu na rok 2021[19] a usmernení k plánom podpory obnovy a odolnosti[20] bola renovácia budov označená za prioritu národných plánov obnovy v

[14] Opatrenia v oblasti obehového hospodárstva môžu viesť k zníženiu emisií skleníkových plynov súvisiacich s materiálmi počas celého životného cyklu budov až o 60 %. https://www.eea.europa.eu/highlights/greater-circularity-in-the-buildings.

[15] Pozri správu JRC *Untapping multiple benefits: hidden values in environmental and building policies* (Využitie viacnásobných prínosov: skryté hodnoty v environmentálnych a stavebných politikách).

[16] Súhrnná správa o konzultáciách so zainteresovanými stranami je k dispozícii na portáli Vyjadrite svoj názor (tu) a na webovej stránke venovanej vlne obnovy (tu).

[17] V prípade obytných budov hodnotí nedostatočné chápanie spotreby energie a jej úspor ako veľmi dôležitú alebo dôležitú prekážku viac respondentov otvorenej verejnej konzultácie o vlne obnovy než akúkoľvek inú prekážku. Medzi hlavné prekážky obnovy budov patria aj odlišné záujmy vlastníkov domov a ich obyvateľov, nezhody medzi viacerými vlastníkmi a ťažkosti pri plánovaní prác na obnove budov.

[18] Smernica 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti zmenená smernicou 2018/2002, smernica 2010/31/EÚ o energetickej hospodárnosti budov zmenená smernicou.

[19] COM(2020) 575 final.

[20] Uverejnené 17. septembra 2020.

rámci **hlavnej európskej iniciatívy Renovate**. Okrem oživenia sa v tomto oznámení navrhuje zvýšiť objem a vplyv **financovania EÚ** poskytnutím väčšieho počtu grantov, technickej pomoci, podpory rozvoja projektov a úverov a umožnením ich kombinovania tam, kde to v minulosti nebolo možné. Komisia bude presadzovať skutočný trh s energetickými službami a prostredníctvom obnovenej stratégie udržateľného financovania posilní prístup k atraktívnemu **súkromnému financovaniu**[21]. Pre tých, ktorí to potrebujú, by mala byť dostupná podpora prístupu k základným energetickým službám[22].

3. **Zvýšenie kapacity** na prípravu a realizáciu projektov. Komisia rozšíri **technickú pomoc** a priblíži ju regionálnym a miestnym aktérom, a to najmä posilnením Európskeho nástroja miestnej pomoci v oblasti energie (ELENA) a využitím segmentu technickej pomoci v rámci Fondu na podporu odolnosti a obnovy.

4. **Podpora komplexných a integrovaných opatrení obnovy** inteligentných budov, integrácia energie z obnoviteľných zdrojov a umožnenie merania skutočnej spotreby energie. Digitálne priaznivú renováciu podporuje **nový indikátor inteligentnej pripravenosti**[23]. V rámci prebiehajúcej revízie nariadenia o stavebných výrobkoch Komisia zváži, ako by kritériá udržateľnosti mohli podporiť využívanie udržateľnejších stavebných výrobkov pri stavebných prácach a prispieť k zavádzaniu najnovších technológií.

5. **Príprava stavebného ekosystému na dosiahnutie udržateľnej obnovy** na základe obehových riešení, využívania a opätovného využívania udržateľných materiálov a **integrácia riešení inšpirovaných prírodou**. Komisia navrhuje podporovať vývoj štandardizovaných udržateľných priemyselných riešení a opätovné využívanie odpadového materiálu. Vypracuje plán na **zníženie emisií uhlíka v budovách počas celého životného cyklu** do roku 2050, a to aj používaním výrobkov z biologického materiálu, a preskúma ciele v oblasti materiálového zhodnocovania. Na podporu **know-how a zručností pracovníkov v sektore renovácií** bude Komisia spolupracovať s členskými štátmi v rámci **programu v oblasti zručností** a pripravovaného **paktu pre zručnosti**, ako aj fondov politiky súdržnosti a Fondu na spravodlivú transformáciu s cieľom v úzkej spolupráci so sociálnymi partnermi financovať iniciatívy v oblasti odbornej prípravy a rekvalifikácie.

---

[21] Nedostatočné alebo obmedzené zdroje na financovanie renovácií budov sa ukázali ako najdôležitejšia prekážka obnovy budov, ktorú ako veľmi dôležitú alebo dôležitú vyhodnotila drvivá väčšina (92 %) respondentov otvorenej verejnej konzultácie o vlne obnovy.

[22] Porov. Európsky pilier sociálnych práv, zásada 20. Https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_sk.

[23] Delegované nariadenie Komisie C(2020) 6930, ktorým sa dopĺňa smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/31/EÚ zriadením voliteľnej spoločnej schémy Európskej únie na určovanie stupňa inteligentnej pripravenosti budov, a vykonávacie nariadenie Komisie C(2020) 6929, ktorým sa určujú podrobnosti o technických modalitách účinného vykonávania voliteľnej spoločnej schémy Únie na určovanie stupňa inteligentnej pripravenosti budov.

6. Využívanie renovácie ako **páky na riešenie energetickej chudoby** a prístupu k **zdravému bývaniu** pre všetky domácnosti vrátane osôb so zdravotným postihnutím a starších ľudí. Komisia predkladá odporúčanie o **energetickej chudobe**. Spustí **iniciatívu za cenovo dostupné bývanie pre 100 projektov Maják** a preskúma, či a ako by sa rozpočtové zdroje EÚ spolu s príjmami systému EÚ na obchodovanie s emisiami (EU ETS) mohli použiť na financovanie vnútroštátnych schém energetickej efektívnosti a úspor energie zameraných na obyvateľstvo s nižšími príjmami.

7. Presadzovanie **dekarbonizácie vykurovania a chladenia**, ktoré majú 80 % podiel na spotrebe energie v obytných budovách, prostredníctvom revízií smernice o energii z obnoviteľných zdrojov, smernice o energetickej efektívnosti a systému EU ETS v roku 2021, uplatňovania a ďalšieho vývoja opatrení v oblasti ekodizajnu a označovania, ako aj podpory prístupov na úrovni menších územných celkov.

Tieto hlavné opatrenia a viaceré sprievodné politické, regulačné a finančné opatrenia sú podrobnejšie opísané v nasledujúcich oddieloch.

3.1. POSILNENIE INFORMOVANOSTI, PRÁVNEJ ISTOTY A STIMULOV NA OBNOVU

Východiskom udržateľnej obnovy je vždy individuálne rozhodnutie, pri ktorom sa zvažujú očakávané prínosy a náklady. V súčasnosti však k najsilnejším prekážkam pri prijímaní takéhoto rozhodnutia patria nedostatok informácií o súčasnom energetickom a zdrojovom profile budov a potenciálnych výhodách obnovy, nedostatočná dôvera v to, že skutočne dôjde k úsporám energie, ako aj rozdielne motivácie vlastníkov a nájomníkov.

Niektoré členské štáty sa rozhodli riešiť tento problém zavedením minimálnych úrovní parametrov, ktoré sa majú dosiahnuť v stanovenej lehote alebo v určitých momentoch v priebehu životnosti budovy[24]. O takéto požiadavky sa môžu oprieť očakávania investorov a podnikov a najlepšie fungujú v kombinácii so spoľahlivými osvedčeniami o energetickej hospodárnosti a financovaním. Medzi výhody takéhoto regulačného tlaku patrí vytvorenie jasných usmernení pre rozhodovanie v prípade budov s viacerými vlastníkmi, zohľadnenie energetickej hospodárnosti v hodnote budovy a náprava všeobecne nízkej informovanosti o výhodách obnovy.

Vychádzajúc z takýchto osvedčených postupov Komisia ako súčasť revízie smernice o energetickej hospodárnosti budov do konca roka 2021 navrhne **povinné minimálne normy**

[24] Francúzsko v kontexte svojich dlhodobých stratégií obnovy na tento účel prijalo progresívny súbor opatrení počnúc zákazom zvyšovania nájomného v prípade budov s nízkou hospodárnosťou („passoire énergétique“, bez uvedenia hospodárnosti) od roku 2021, cez zákaz prenajímania týchto budov od roku 2023 až po povinnosť od roku 2028 renovovať všetky budovy s najhoršou hospodárnosťou. V Holandsku budú musieť mať všetky kancelárske budovy do roku 2023 osvedčenie o energetickej hospodárnosti triedy C a do roku 2030 triedy A. Aj Flámsko v Belgicku zvažuje politické návrhy týkajúce sa zavedenia minimálnej úrovne osvedčení o energetickej hospodárnosti pre nebytové budovy od roku 2030 a minimálnej úrovne týchto osvedčení pre prenajímané obytné budovy.

energetickej hospodárnosti, a to na základe posúdenia vplyvu zameraného na rozsah, harmonogram a postupné zavádzanie takýchto požiadaviek vrátane potreby sprievodných podporných politík. Takéto opatrenia uľahčia prepojenie špecifických vnútroštátnych, regionálnych a miestnych stimulov a podporia dodržiavanie týchto minimálnych noriem.

Komisia sa domnieva, že **osvedčeniami o energetickej hospodárnosti (energy performance certificates, EPC)**, ktoré sú k dispozícii v prístupných databázach, sa zlepšuje transparentnosť, pokiaľ ide o hospodárnosť fondu budov. Na úrovni budov informujú EPC o energetickej hospodárnosti, podiele obnoviteľných zdrojov energie a nákladoch na energiu. Na úrovni okresov, regiónov, štátov alebo Únie majú zásadný význam pre identifikáciu budov s najhoršími vlastnosťami, ktoré naliehavo potrebujú renováciu. Môžu sa použiť na hodnotenie zlepšení v pomere k investíciám pred prácami a po nich a pomôcť pri prepájaní financovania s kvalitnou obnovou.

Požiadavky na osvedčenia o energetickej hospodárnosti v prípade výstavby, zmeny využitia a v prípade budov s výmerou viac ako 250 m², ktoré využívajú verejné orgány a často ich navštevuje verejnosť, sa stanovujú už v smernici o energetickej hospodárnosti budov. Pokrytie osvedčeniami o energetickej hospodárnosti je však stále obmedzené, pričom vo viacerých členských štátoch má tieto osvedčenia menej ako 10 % fondu budov. Ich kvalita a spravodlivé oceňovanie zostávajú problematické, čo narúša dôveru v tento nástroj. Len veľmi málo osvedčení o energetickej hospodárnosti je založených na fyzických energetických auditoch a osvedčenia neodrážajú prepojenosť ani inteligentnú pripravenosť budov. Vzhľadom na to, že riešenia na meranie a riadenie energetickej hospodárnosti počas používania budov sú čoraz dostupnejšie, Komisia navrhne **aktualizáciu rámca osvedčení o energetickej hospodárnosti**, v ktorej zohľadní vznikajúce technológie jej merania. Aktualizácia bude zahŕňať preskúmanie **jednotného únijného strojovo čitateľného formátu údajov**[25] pre osvedčenia a prísnejšie ustanovenia **o dostupnosti a prístupnosti databáz a federovaných digitálnych archívov osvedčení**.

S cieľom maximalizovať komplementárnosť s osvedčeniami o energetickej hospodárnosti Komisia preskúma aj potrebu rozšíriť **požiadavky na energetické audity**[26] aj na väčšie a zložitejšie nebytové budovy, ako sú nemocnice, školy alebo úrady.

Existujúce legislatívne požiadavky na nákup a obnovu existujúcich verejných budov sa v súčasnosti vzťahujú len na verejné budovy vlastnené a využívané ústrednou štátnou správou, ktoré predstavujú približne 4,5 % všetkých verejných budov. V rámci revízie smernice o energetickej efektívnosti Komisia preskúma potrebu **rozšíriť požiadavky na obnovu na budovy na všetkých úrovniach verejnej správy** vrátane samotnej Komisie a zvýšiť ročnú mieru obnovy.

[25] Neexistencia spoločného formátu údajov vedie k tomu, že osvedčenia sa vydávajú vo formáte pdf, čo bráni ľahkému prístupu k príslušným údajom, ich využívaniu a analýze.

[26] Do júna 2021 ako súčasť revízie smernice o energetickej efektívnosti. V súčasnosti sú energetické audity povinné pre veľké podniky a členské štáty musia vytvoriť programy, ktoré budú k ich vykonávaniu stimulovať aj MSP, no realizácia odporúčaní auditu povinná nie je.

Hĺbková obnova sa však nie vždy dá dosiahnuť naraz. Preto je dôležité vytvoriť lepšie podmienky pre postupnú obnovu. Na zabezpečenie kompatibility a integrácie údajov v celom procese obnovy Komisia zavedie **digitálne denníky budov**[27]**,** ktoré budú **združovať všetky údaje týkajúce sa budov** poskytované pripravovanými **pasportmi obnovy budov**[28], **indikátormi inteligentnej pripravenosti**, **nástrojom Level(s)**[29] a **osvedčeniami o energetickej hospodárnosti**.

Komisia spolu s členskými štátmi, zainteresovanými stranami, účastníkmi trhu a poskytovateľmi údajov preskúma, či je možné, aby sa **Európske stredisko pre monitorovanie fondu budov**[30] stalo centrálnym európskym úložiskom spoľahlivých údajov o fonde budov a jeho energetickej hospodárnosti, a podporí návrhy na stimuly v tejto oblasti.

3.2. POSILNENÉ, DOSTUPNÉ A CIELENEJŠIE FINANCOVANIE

Obnova budov je jedným z odvetví, ktoré v EÚ čelia najväčšiemu nedostatku investícií. Komisia odhaduje, že na dosiahnutie navrhovaného cieľa v oblasti klímy vo výške 55 % do roku 2030 sú potrebné dodatočné investície v objeme približne 275 miliárd EUR ročne[31].

V sektore obytných budov sa ako prekážka často uvádza nedostatok jednoduchých, atraktívnych a ľahko dostupných verejných stimulov na obnovu a nedostatok bežných produktov financovania. Aj keď je financovanie v zásade k dispozícii, jeho využívanie obmedzuje nedostatok informácií a nízke povedomie o dostupnom financovaní, ťažkopádne postupy alebo regulačné obmedzenia prístupu k verejným financiám. V nebytovom sektore sú dve z najvýznamnejších prekážok nedostatok finančných prostriedkov na budovy vo verejnom vlastníctve a nedostatok vhodných finančných stimulov pre komerčné budovy.

Na prekonanie týchto prekážok je potrebné konať na rôznych frontoch s cieľom podporiť lepšie využívanie verejných prostriedkov EÚ a členských štátov a mobilizovať väčší podiel súkromných finančných prostriedkov. Verejné finančné prostriedky EÚ a vnútroštátne verejné finančné prostriedky sa môžu účinnejšie zacieliť a lepšie nasmerovať ku koncovým používateľom tak, že sa uľahčí kombinovanie rôznych zdrojov financovania, zabezpečí sa,

---

27 Digitálne denníky budov budú slúžiť ako úložiská údajov o jednotlivých budovách a uľahčia výmenu informácií v rámci odvetvia stavebníctva, ako aj medzi vlastníkmi budov a nájomníkmi, finančnými inštitúciami a verejnými orgánmi.

28 Ako sa uvádza v smernici o energetickej hospodárnosti budov, v pasportoch obnovy budov sa stanoví jasný plán postupnej obnovy počas životnosti budovy, čo vlastníkom a investorom pomôže pri plánovaní optimálneho načasovania a rozsahu zásahov.

29 Rámec nástroja Level(s), ktorý Komisia predstavila nedávno, sa vzťahuje na spotrebu energie, materiálov a vody, kvalitu a hodnotu budov, zdravie, pohodlie, odolnosť proti zmene klímy a na náklady na životný cyklus. https://ec.europa.eu/environment/eussd/buildings.htm.

30 Pozri https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/eu-bso_en.

31 Pozri *Identifying Europe's recovery needs* (Identifikácia potrieb pre obnovu Európy), SWD(2020) 98 final, a *Stepping up Europe's 2030 climate ambition Investing in a climate-neutral future for the benefit of our people* (Ambicióznejšie klimatické ciele pre Európu na rok 2030 – Investícia do klimaticky neutrálnej budúcnosti v prospech našich občanov), SWD(2020) 176 final.

aby intenzita podpory zodpovedala výkonnosti, posilní sa technická pomoc alebo pomoc pri vypracúvaní projektov a podporí sa súčinnosť s trhovými mechanizmami.

Financovanie EÚ, ktoré stimuluje investície do obnovy

Bezprecedentnú príležitosť na spustenie vlny obnovy poskytujú viacročný finančný rámec na roky 2021 – 2027 a nástroj obnovy Next Generation EU. Nikdy predtým neexistovali pre toto kľúčové odvetvie také investičné možnosti.

Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, o ktorom sa v súčasnosti rokuje a pre ktorý sa Európska rada dohodla vyčleniť **672,5 miliardy EUR** (37 % z nich by bolo určených na výdavky súvisiace s klímou), môže podporiť investície do obnovy a reformy súvisiace s energetickou efektívnosťou vo všetkých členských štátoch. V ročnej stratégii udržateľného rastu na rok 2021 Komisia v záujme koordinovanej intervencie všetkých členských štátov navrhla **hlavné európske iniciatívy Renovate a Power Up**, a to na základe projektov zahrnutých do ich národných plánov podpory obnovy a odolnosti[32].

Na podporu vykonávania týchto hlavných iniciatív Komisia v kontexte individuálneho posúdenia národných energetických a klimatických plánov (NEKP)[33] a dlhodobých stratégií obnovy doplní usmernenia pre členské štáty týkajúce sa prípravy plánov podpory obnovy a odolnosti[34] o individualizované usmernenia pre jednotlivé členské štáty. S cieľom poskytnúť členským štátom praktické usmernenia Komisia sprístupní príklad možných zložiek plánu podpory obnovy a odolnosti, ktoré sa týkajú obnovy budov, energetickej efektívnosti a efektívneho využívania zdrojov[35]. Komisia napokon posilní **existujúce zosúladené opatrenia**[36], aby pomohla členským štátom vymieňať si osvedčené postupy a priebežne monitorovať vykonávanie.

Historicky predstavovala hlavný zdroj verejného financovania EÚ na priame investície do zlepšenia energetickej hospodárnosti budov **politika súdržnosti** a túto úlohu si zachová aj v období 2021 – 2027[37]. Dopĺňa dočasný Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti a poskytuje integrovanú podporu na obnovu budov, a to aj na programy obnovy na miestnej a regionálnej úrovni prispôsobené na mieru. Na základe skúseností z predchádzajúcich programových období musia členské štáty zabezpečiť, aby boli ich spolufinancované programy v oblasti energetickej efektívnosti a efektívneho využívania zdrojov správne zacielené na dosahovanie vysokej energetickej hospodárnosti, ktorej monitorovanie sa zlepší zavedením podrobnejšieho a spoľahlivejšieho systému ukazovateľov.

---

32 S Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti možno kombinovať aj podporu z iných programov EÚ, ako sú InvestEU, Nástroj na prepájanie Európy, LIFE a Horizont Európa, ako aj z vnútroštátnych fondov.

33 Pokiaľ ide o individuálne posúdenia, pozri SWD(2020) 900 – SWD(2020) 926.

34 COM(2020) 575 final, Ročná stratégia udržateľného rastu na rok 2021.

35 https://ec.europa.eu/info/departments/recovery-and-resilience-task-force.

36 Vytvorenie osobitného tematického zamerania na hlavnú iniciatívu Renovate a zapojenie zástupcov rôznych dotknutých vnútroštátnych ministerstiev ako súčasť zosúladeného opatrenia smernice o energetickej hospodárnosti budov (https://epbd-ca.eu) v úzkej spolupráci so zosúladenými opatreniami smernice o energetickej efektívnosti a smernice o energii z obnoviteľných zdrojov a v spojení s technickou pracovnou skupinou v rámci riadenia energetickej únie.

37 V rokoch 2014 – 2020 bolo z kohéznych fondov určených na obnovu budov približne 17 miliárd EUR.

Aby sa mobilizovalo najmä súkromné financovanie, mali by členské štáty zároveň doplniť zavádzanie programov spolufinancovaných EÚ dodatočnými systémami podpory[38]. Vo vidieckych oblastiach môže byť na zvýšenie energetickej efektívnosti a výroby energie z obnoviteľných zdrojov použité financovanie z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV).

V **programových dokumentoch** by sa mali stanoviť **priority obnovy** vyplývajúce z **NEKP a dlhodobých stratégií obnovy**. Členským štátom, ktoré zatiaľ dlhodobé stratégie obnovy nepredložili, je určená výzva, aby tak urobili, pretože tieto stratégie sú súčasťou požadovaných podmienok umožňujúcich prístup ku kohéznym fondom od roku 2021.

Na pozitívne skúsenosti Európskeho fondu pre strategické investície (EFSI) nadviaže fond **InvestEU**, ktorý doplní iné zdroje financovania EÚ a bude pôsobiť ako jednotný program na podporu investícií na úrovni EÚ s cieľom poskytovať technickú pomoc a financovanie podporené zárukou z rozpočtu EÚ v záujme uvoľnenia súkromných investícií. V rámci segmentu Programu InvestEU pre sociálne investície a zručnosti a jeho segmentu udržateľnej infraštruktúry sa špecializované finančné produkty na energetickú obnovu budov zacielia na sektor bývania a zamerajú sa na sociálne a cenovo dostupné bývanie, verejné budovy, školy a nemocnice, MSP a na podporu spoločností poskytujúcich energetické služby s cieľom začleniť uzatváranie zmlúv o energetickej efektívnosti.

Na základe skúseností získaných v rámci iniciatív Súkromné financovanie energetickej efektívnosti a Inteligentné financovanie inteligentných budov bude Komisia pracovať na uľahčení **riešení založených na potrebách, ktoré sú ľahko dostupné pre predkladateľov projektov a pri ktorých sa používa jednotný súbor pravidiel**. Konkrétne to znamená, že členský štát bude môcť presunúť časť finančných prostriedkov dostupných v rámci politiky súdržnosti do zložky fondu InvestEU, za ktorú sám zodpovedá. Program InvestEU umožní aj prepojenie finančných produktov podporovaných zárukou InvestEU so špecializovanou technickou pomocou pre banky a sprostredkovateľov, miestne orgány a konečných prijímateľov. Zjednodušené pravidlá takisto umožnia kombinovať úvery s grantmi a **odmeňovať projekty s najlepšími výsledkami vyšším objemom grantov**.

Európska investičná banka (EIB) v kontexte svojej novovytvorenej Európskej iniciatívy pre obnovu budov zintenzívni podporu spájania projektov obnovy budov do portfólií a poskytovanie cielenej finančnej podpory, počnúc tradičnými dlhodobými úvermi cez záruky až po kapitálové financovanie alebo financovanie pohľadávok. Na zvýšenie objemu a účinku úverov na energetickú hospodárnosť budov by EIB mala byť schopná ľahšie v jednom balíku kombinovať technickú pomoc, pomoc pri vypracúvaní projektov, úvery a granty.

Komisia bude s členskými štátmi, EIB a účastníkmi trhu spolupracovať na uľahčení vykonávania **pravidiel kombinovania** programov a nástrojov EÚ, vnútroštátnych fondov a súkromných fondov pre projekty obnovy.

[38] Chorvátsko z prostriedkov EFRR financovalo obnovu 250 000 m² a 69 verejných budov, ako sú nemocnice a materské školy, pričom očakávané ročné úspory predstavujú 70 GWh.

V rámci prebiehajúcej revízie všeobecného nariadenia o skupinových výnimkách a usmernení o pomoci v oblasti energetiky a životného prostredia Komisia stanoví **jednoduchšie, jasnejšie a ľahšie uplatniteľné pravidlá štátnej pomoci na obnovu budov**, a to najmä v bytovom a sociálnom sektore, a objasní rozsah pôsobnosti štátnej pomoci pre **zariadenia na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov na vlastnú spotrebu**. Ako prvý krok Komisia s cieľom uľahčiť spolufinancovanie záruk fondu InvestEU členskými štátmi reviduje pravidlá štátnej pomoci[39].

A napokon je Komisia na základe skúseností získaných v niektorých vnútroštátnych kontextoch pripravená **radiť členským štátom, ktoré zvažujú využitie príjmov zo systému EÚ na obchodovanie s emisiami (ETS) a možností financovania v rámci modernizačného fondu ETS** ako zdroja financovania programov obnovy budov, najmä pre domácnosti s nižšími príjmami.

PRILÁKANIE SÚKROMNÝCH INVESTÍCIÍ A STIMULÁCIA FINANCOVANIA ZELENÝCH ÚVEROV

Vzhľadom na nízky rizikový profil investícií do energetickej efektívnosti[40] a vyhliadky dopytu, ktoré posilní vlna obnovy, bude ponuka súkromného financovania spolu s inovačnými službami obnovy čoraz atraktívnejším podnikateľským zámerom. Subjekty ako spoločnosti poskytujúce energetické služby, verejnoprospešné služby alebo banky už technické poradenstvo využívajú a poskytujú. Môžu vlastníkom nehnuteľností ponúknuť veľmi potrebnú podporu, pokiaľ ide o nápady a financovanie vo všetkých fázach procesu obnovy. Môžu podporovať zlučovanie malých projektov, ponúknuť priaznivé podmienky pre zložité projekty s dlhým časom návratnosti a zjednotiť rôznych aktérov zapojených do rozhodovania o obnove budov.

Ďalej môžu členské štáty znížiť vnímanie rizika a na prilákanie súkromných sprostredkovateľov a agregátorov zvýšiť trhové stimuly, ako sú napríklad energeticky úsporné tarify, systémy verejnej podpory platieb podľa výkonnosti a verejné súťaže zamerané na úsporu energie. Členské štáty by mali preskúmať aj inovatívne riešenia financovania prostredníctvom daňových schém financovania a schém financovania na základe účtov alebo financovania spojeného s nehnuteľnosťami, ako aj daňové nástroje[41] na vytváranie hospodárskych stimulov na financovanie obnovy budov. S cieľom zapojiť nových

[39] Cielené preskúmanie všeobecného nariadenia o skupinových výnimkách (štátna pomoc): rozšírenie rozsahu pôsobnosti vnútroštátnych fondov, ktoré sa majú kombinovať s určitými programami Únie (2. konzultácia), https://ec.europa.eu/competition/consultations/2020_gber/consultation_document_sk.pdf.

[40] Platí, že vyššia energetická efektívnosť koreluje s nižšími mierami zlyhania hypotekárnych úverov a s rastúcou hodnotou aktív. Zdroj: *Final report on correlation analysis between energy efficiency and risk* (Záverečná správa o analýze korelácie medzi energetickou efektívnosťou a rizikom). EeDaPP. https://eedapp.energyefficientmortgages.eu/wp-content/uploads/2020/08/EeDaPP_D57_27Aug20-1.pdf.

[41] Ako sú daňové stimuly a úvery v súvislosti s priamym zdaňovaním (napr. zdaňovanie príjmov a dane z príjmov právnických osôb) a environmentálnym zdaňovaním (uhlíkové dane), zdaňovanie majetku zvýhodňujúce lepšie budovy, vyčlenenie daňových príjmov na obnovu, daňové odpisy podporujúce investície do obnovy, sadzby DPH na stavebné služby a udržateľné materiály v súlade so smernicou o DPH (príloha III), ako aj regionálne a miestne dane a poplatky. Pozri aj Bertoldi, P., Economidou, M., Palermo, V., Boza-Kiss, B., Todeschi, V.: *How to finance energy renovation of residential buildings: Review of current and emerging financing instruments in the EU* (Ako financovať energetickú obnovu obytných budov: Preskúmanie súčasných a vznikajúcich finančných nástrojov v EÚ). WIREs Energy Environ. 2020;e384. https://doi.org/10.1002/wene.384.

sprostredkovateľov, ako sú verejnoprospešné služby, poskytovať technické odborné znalosti a ponúkať združené služby na zníženie transakčných a administratívnych nákladov sa môžu pre všetky typy budov účinne využívať existujúce **povinné schémy energetickej efektívnosti** podľa článku 7 smernice o energetickej efektívnosti[42].

Možnosťou, ako prilákať investície, spojiť malé a rozptýlené investície, znížiť počiatočné náklady a odmeňovať úspory energie, je zapojenie spoločností poskytujúcich energetické služby prostredníctvom **verejno-súkromných partnerstiev**. Prepojenie zmlúv o energetickej efektívnosti s **uzatváraním zmlúv o odolnosti** poisťovateľmi môže pomôcť trhovému riadeniu investičného rizika, pretože poisťovatelia majú odborné znalosti v oblasti posudzovania environmentálnych, klimatických a iných rizík a poskytovania ochrany pred týmito rizikami.

S cieľom pomôcť znížiť transakčné náklady Komisia podporí **štandardizáciu zmlúv a finančných nástrojov** na vnútroštátnej a európskej úrovni, na čo využije existujúce fóra, ktoré pomôžu replikovať a rozšíriť osvedčené postupy a inovačné prístupy. Tieto spôsoby aktivovania investícií súkromného sektora bude Komisia aktívne podporovať prostredníctvom skupiny finančných inštitúcií pre energetickú efektívnosť a fór o investíciách do energie z udržateľných zdrojov.

Vlna obnovy môže byť tiež príležitosťou na stimulovanie rozvoja **financovania ekologických úverov a hypoték**. Modernizovaný systém osvedčení o energetickej hospodárnosti, ktorými sa preukazuje zvýšenie efektívnosti, umožní bankám a iným finančným inštitúciám ponúkať úverové a hypotekárne financovanie, ktorým dosiahnu ekologizáciu svojich portfólií, a združovať budovy ako zábezpeku na emitovanie krytých dlhopisov. Niekoľko trhových iniciatív už uviedlo do pilotnej fázy inovačné schémy financovania úverov a hypoték na zvyšovanie energetickej efektívnosti[43]. V ďalšom kroku možno do tohto posúdenia zahrnúť emisie uhlíka vznikajúce počas celého životného cyklu a prepojiť ich s financovaním obehových riešení.

V rámci obnovenej stratégie EÚ pre udržateľné financovanie Komisia skúma ďalšie normy a označenia pre udržateľné finančné produkty, ako sú napríklad ekologické hypotéky, ekologické úvery a zelené dlhopisy. Pomôže sa tým dosiahnuť, aby sa úverové produkty zamerané na zvýšenie energetickej efektívnosti a efektívneho využívania zdrojov ponúkali vo väčšom rozsahu a aby boli pre spotrebiteľov viditeľnejšie. Preskúmanie **smernice o hypotekárnych úveroch**[44] a **smernice o spotrebiteľských úveroch**[45] poskytuje príležitosť na to, aby sa primerane zohľadnilo možné nižšie úverové riziko udržateľných finančných

[42] Úspory energie dosiahnuté na základe týchto povinností prispievajú k plneniu povinnosti úspor energie podľa článku 7 smernice o energetickej efektívnosti.

[43] Európska hypotekárna federácia – Európska rada pre kryté dlhopisy vyvíja s použitím grantov z programu Horizont 2020 iniciatívu týkajúcu sa hypotekárnych úverov na zvýšenie energetickej efektívnosti prinášajúcu súbor podporných opatrení na stimuláciu súkromného financovania obnovy obytných a komerčných budov, ktorej výsledkom je úspora energie.

[44] Smernica 2014/17/EÚ.

[45] Smernica 2008/48/ES.

produktov[46]. Európsky orgán pre bankovníctvo okrem toho analyzuje, či by v oblasti regulácie bánk bolo odôvodnené osobitné prudenciálne zaobchádzanie s finančnými produktmi súvisiacimi s cieľmi udržateľnosti, medzi ktoré patrí obnova budov. Vo svojich preskúmaniach pravidiel pre banky (nariadenie a smernica o kapitálových požiadavkách) a pre poisťovateľov (smernica Solventnosť II) Komisia zároveň zvažuje opatrenia vedúce k **začleneniu environmentálnych a sociálnych rizík a rizík v oblasti riadenia a správy** do prudenciálnej regulácie. Aj EIB zváži podporu nových spôsobov, ako prilákať súkromné finančné prostriedky na obnovu budov, medzi nimi aj sprístupnenie nových trhov s úverovaním alebo sekuritizáciou založenými na hypotékach na zvýšenie energetickej efektívnosti.

S cieľom nasmerovať súkromný kapitál do udržateľných investícií do energetickej obnovy Komisia napokon vypracúva **taxonómiu EÚ**[47] s technickými kritériami preverovania pre sektor budov, pričom sa opiera o osvedčenia o energetickej hospodárnosti a normy pre budovy s takmer nulovou spotrebou energie. V rámci revízie smernice o energetickej hospodárnosti budov Komisia zváži aj zavedenie **normy pre „hĺbkovú obnovu“**, ktorá umožní ukotviť značné finančné prostriedky zo súkromných zdrojov do transparentných, merateľných a skutočne ekologických investícií.

Všetky tieto iniciatívy môžu zákazníkom pomôcť získať prístup k výhodnejšiemu financovaniu a prispieť k podpore rozvoja dynamického súkromného financovania, ktoré dopĺňa verejné finančné prostriedky, daňové stimuly a iné formy verejnej finančnej podpory.

3.3. ZVÝŠENIE KAPACITY A TECHNICKÁ POMOC

Pripraviť dobrý projekt obnovy a získať k nemu najlepšie dostupné zdroje financovania je pre jednotlivcov alebo malé miestne samosprávy ťažké a často veľmi komplikované. Z hľadiska očakávaného zvýšenia miery a kvality renovácií bude preto zohrávať kľúčovú úlohu **technická pomoc**. Časť tejto pomoci je v rukách členských štátov, ale významnejšiu úlohu môže zohrávať EÚ.

Na základe skúseností získaných z nástroja ELENA, Súkromného financovania energetickej efektívnosti (PF4EE), politiky súdržnosti, programu JASPERS a nástroja pomoci pri vypracúvaní projektov programu Horizont 2020 a s prioritným cieľom dosiahnuť väčší počet prijímateľov, medzi nimi aj prijímateľov menšej veľkosti, Komisia technickú pomoc zjednoduší a posilní. Navrhuje sa, aby bolo posilnené financovanie nástroja ELENA z Poradenského centra InvestEU a prípadne z iných európskych programov.

[46] Pozri EaDaPP, *Final results of the correlation analysis between energy efficiency and risk* (Konečné výsledky analýzy korelácie medzi energetickou efektívnosťou a rizikom), 2020.

[47] Prostredníctvom dvoch delegovaných aktov: o zmierňovaní zmeny klímy a adaptácii na ňu a o prechode na obehové hospodárstvo, ako aj o udržateľnom využívaní a ochrane vodných a morských zdrojov, prevencii a kontrole znečisťovania a ochrane a obnove biodiverzity a ekosystémov. Nariadenie (EÚ) 2020/852 (Ú. v. EÚ L 198, 22.6.2020, s. 13).

Komisia spolu s EIB pomôže členským štátom navrhnúť národné alebo miestne programy, **ktoré budú kopírovať model ELENA**[48], a odmeňovať rýchle vykonávanie a vysokú energetickú hospodárnosť z troch zdrojov financovania: fondov politiky súdržnosti (ako samostatná podpora alebo ako súčasť operácie finančného nástroja), zložky fondu InvestEU v zodpovednosti jednotlivých členských štátov alebo Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti.

Komisia a EIB budú okrem toho podporovať vytvorenie štandardizovaných **jednotných kontaktných miest**, ktoré možno rýchlo nasadiť na vnútroštátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni a ktoré majú poskytovať individuálne poradenstvo a finančné riešenia určené na pomoc vlastníkom domov alebo MSP počas prípravy a realizácie ich projektov. Z tejto platformy môžu vychádzať miestni aktéri a vytvoriť kompetenčné centrá pre rôzne druhy poradenstva o udržateľnej obnove.

Dodatočný zdroj podpory kapacít ponúkne navrhovaný nový **Nástroj technickej podpory** v rámci plánu obnovy, **nástroj EU City** a **nástroj pomoci pri vypracúvaní projektov** v rámci programu LIFE a budovanie administratívnych kapacít a technická pomoc sa poskytnú v rámci fondov politiky súdržnosti po roku 2020. Legislatívny návrh politiky súdržnosti okrem toho zahŕňa aj vytvorenie Európskej mestskej iniciatívy na posilnenie integrovaného a participatívneho prístupu k udržateľnému rozvoju miest. Vnútroštátnym, regionálnym alebo miestnym orgánom, ktoré majú záujem o využívanie investícií do obnovy budov v rámci obnovy miest, ponúka európsky **trh inteligentných miest** úspešný plán[49], ktorý ich v tejto oblasti usmerní.

3.4. VYTVÁRANIE ZELENÝCH PRACOVNÝCH MIEST, ZVYŠOVANIE KVALIFIKÁCIE PRACOVNÍKOV A ZÍSKAVANIE NOVÝCH TALENTOV

Návrh, inštalácia a prevádzka obehových a nízkouhlíkových riešení si často vyžaduje vysokú úroveň technických znalostí. Špecifické zručnosti sú potrebné aj na bezpečnú správu historických budov a zachovanie hodnoty ich dedičstva. Transformácia fondu budov na klimaticky neutrálny fond bude možná len vtedy, ak sa existujúce pracovné miesta zmenia tak, aby sa na nich uplatnili ekologické a obehové zručnosti, a ak vzniknú nové profily pracovných miest, ako sú odborníci na hĺbkovú obnovu budov, inštalatéri pokročilých technologických riešení alebo manažéri informačného modelovania budov. Len dobre informovaní profesionáli môžu pri poskytovaní najnovších dostupných technických príležitostí pre efektívne využívanie zdrojov a energetickú efektívnosť koncovým používateľom zohrávať potenciálne kľúčovú úlohu. Aby sa zlepšila dostupnosť renovácií, potrebujú profesionáli odbornú prípravu.

[48] Využívaním fondov politiky súdržnosti, zložky fondu InvestEU v zodpovednosti jednotlivých členských štátov alebo Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti.

[49] Trh inteligentných miest stavia na skúsenostiach a výsledkoch 17 rozsiahlych demonštračných projektov cezhraničnej spolupráce miest, ktoré sú známe pod názvom Maják. Do týchto projektov v rámci iniciatívy Maják sa zapojilo 120 miest a z programu Horizont 2020 získali financovanie v objeme viac ako 400 miliónov EUR, ktoré mobilizovalo oveľa vyššie sumy investícií. Viac informácií sa nachádza na stránke https://smartcities-infosystem.eu/scc-lighthouse-projects.

Už pred krízou spôsobenou ochorením COVID-19 bol nedostatok kvalifikovaných pracovníkov na realizáciu udržateľnej obnovy a modernizácie budov. Potenciál tohto odvetvia udržať a vytvárať pracovné miesta je a zostáva veľký. Energetická hospodárnosť budov je najväčším zdrojom pracovných miest na milión investovaných eur[50]. Ak by členské štáty urýchlene zaviedli opatrenia na zlepšenie izolácie, technických systémov a zariadení budov, nové pracovné príležitosti by sa objavili okamžite. Politika by mala trhu signalizovať, že sú potrebné inovatívne a udržateľné riešenia. Biohospodárstvo môže napríklad poskytnúť nové nízkouhlíkové materiály na hĺbkovú obnovu, čím sa zvýši počet nových špecializovaných pracovných príležitostí.

Dostupnosť zručností a kvalifikovaných odborníkov môže pomôcť zlepšiť posilnenie prítomnosti a úlohy **žien** v odvetví stavebníctva. Zásadný význam má revízia stratégií odborného vzdelávania a prípravy zapojením priemyslu, vytvorenie inkluzívneho a prístupného pracovného prostredia a prekonávanie predsudkov. MSP by mali mať lepší prístup k informáciám o programoch odbornej a učňovskej prípravy. Sociálni partneri vrátane zástupcov pracovníkov a zamestnávateľov v odvetví stavebníctva na vnútroštátnej a európskej úrovni majú solídne odborné znalosti v oblasti zvyšovania kvalifikácie pracovníkov, získavania nových talentov a podpory inkluzívneho pracovného prostredia a mali by byť zapojení do navrhovania a vykonávania opatrení na dosiahnutie týchto cieľov.

Hľadisko **bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci** pracovníkov v stavebníctve, teda v odvetví s pomerne vysokým rizikom úrazov a zlého zdravotného stavu, je dôležité a mali by sa dodržiavať právne požiadavky na ochranu pracovníkov, pričom osobitná pozornosť by sa mala venovať ochrane pracovníkov renovujúcich staré budovy pred vystavením účinkom azbestu, a to aj prostredníctvom vhodnej odbornej prípravy[51].

Vychádzajúc z programu v oblasti zručností z roku 2020 a koncepcie sektorovej spolupráce v oblasti zručností[52] Komisia na riešenie týchto otázok uvedie **pakt pre zručnosti**, ktorý spojí súkromné a verejné zainteresované strany v záujme dosiahnutia spoločného cieľa zvýšiť úroveň zručností európskej pracovnej sily a dosiahnuť jej rekvalifikáciu. Komisia nabáda členské štáty, aby využívali fondy Next Generation EU, **Európsky sociálny fond plus** a **Fond na spravodlivú transformáciu**. Prechod mladých ľudí na trh práce výrazne uľahčuje učňovská príprava a ďalšie formy učenia sa na pracovisku. V balíku Komisie na podporu zamestnanosti mladých ľudí z 1. júla 2020 bolo oznámené obnovenie **Európskeho združenia učňovskej prípravy**. S podporou iniciatívy **Build Up Skills**, ktorá pokračuje v rámci programu LIFE, môžu členské štáty aktualizovať svoju analýzu nedostatkov a vnútroštátne

[50] 12 – 18 pracovných miest na miestnej úrovni na investovaný milión eur, IEA, *Sustainable Recovery* (Udržateľná obnova), jún 2020.

[51] V súlade s vnútroštátnymi opatreniami, ktorými sa transponuje smernica 2009/148/ES o ochrane pracovníkov pred rizikami z vystavenia účinkom azbestu pri práci.

[52] V rámci koncepcie sektorovej spolupráce v oblasti zručností sa vypracuje sektorová stratégia pre získavanie informácií o zručnostiach a rozvoj zručností relevantných pre trh práce vrátane prípravy príslušných základných európskych učebných osnov odborného vzdelávania a zavádzania odbornej prípravy.

plány odbornej prípravy, zatiaľ čo Komisia v roku 2021 vypracuje **školiaci materiál o využívaní nástroja Level(s)**[53].

3.5. TVORBA UDRŽATEĽNÉHO ZASTAVANÉHO PROSTREDIA

Zabezpečenie hĺbky a objemu obnovy, ktorú Európa potrebuje, si v konečnom dôsledku vyžaduje silné a konkurencieschopné odvetvie stavebníctva, ktoré prijíma inovácie a vyznačuje sa udržateľnosťou, čo mu umožňuje zvyšovať kvalitu a znižovať náklady.

Európske spoločnosti majú v oblasti inovácií, výroby, distribúcie a inštalácie rôznych energeticky úsporných výrobkov a služieb založených na obnoviteľných zdrojoch energie v budovách vedúce postavenie. Upevnenie tejto vedúcej úlohy si vyžaduje prijatie industrializovaných technologických riešení, ktorými sa obmedzia náklady a trvanie prác, rýchlejšiu digitalizáciu a úplnú integráciu zásad obehovosti v celom hodnotovom reťazci: získavanie bezpečných, udržateľných a druhotných surovín, opätovné použitie a recyklácia a nakladanie s odpadom. **Industrializácia** môže vyvolať **pozitívny kolobeh** medzi vyšším dopytom po hlbšej obnove a klesajúcimi nákladmi na inteligentnejšie a udržateľnejšie výrobky.

Komisia presadzuje environmentálnu udržateľnosť stavebných riešení a materiálov vrátane dreva a biologických materiálov, riešenia inšpirované prírodou a recyklované materiály na základe komplexného prístupu k posudzovaniu životného cyklu. V kontexte revízie nariadenia o stavebných výrobkoch sa zameria na parametre udržateľnosti stavebných výrobkov a do roku 2023 vypracuje plán na **zníženie emisií uhlíka v budovách počas celého životného cyklu** do roku 2050. Komisia takisto urýchli spoluprácu s normalizačnými organizáciami pri vypracúvaní noriem **odolnosti proti zmene klímy** pre budovy.

Do konca roku 2024 preskúma **ciele v oblasti materiálového zhodnocovania** stanovené v právnych predpisoch EÚ týkajúcich sa stavebného odpadu a odpadu z demolácie. Zavedie opatrenia na **zvýšenie počtu platforiem zameraných na opätovné používanie a recykláciu** a podporí dobré fungovanie **vnútorného trhu s druhotnými surovinami**. Nástroj **Level(s)**, **zásady obehového hospodárstva** pre projektovanie budov a **Protokol EÚ o nakladaní so stavebným odpadom a odpadom z demolácie** poskytnú používateľom usmernenie, ako tieto princípy uplatňovať pri projektoch obnovy.

Miera zavádzania digitálnych a inovačných technológií a investícií do nich v sektore stavebníctva je naďalej nízka[54]. Komisia preto bude podporovať digitalizáciu v sektore stavebníctva prostredníctvom programu **Horizont Európa, centier digitálnych inovácií a testovacích a experimentálnych zariadení**. Zaznamenávať postup prác, používanie

[53] Nástroj Level(s) predstavuje spoločný európsky prístup k hodnoteniu a vykazovaniu udržateľnosti budov. Pozri https://ec.europa.eu/environment/eussd/buildings.htm.

[54] V súčasnosti 70 % stavebných firiem vyčleňuje na digitálne a inovačné projekty menej ako 1 % svojich príjmov a využívanie informačného modelovania budov zostáva na mimoriadnej nízkej úrovni. Technológie ako internet vecí, umelá inteligencia, roboty a digitálne dvojčatá skrátia čas potrebný na fyzické práce.

materiálov a zvyšovanie produktivity pomáhajú **digitálne nástroje**[55]. Napríklad digitálne dvojča budovy vytvorené vďaka dátam mapovania 3D poskytuje informácie o tom, ako budova funguje v reálnom čase, a predchádza vážnym nehodám tým, že pomáha predpovedať potenciálne zlyhania systémov budovy. Vďaka zrýchleným administratívnym postupom a fyzickým prácam sa úspory nákladov prejavujú v celom hodnotovom reťazci. Inteligentné budovy a digitalizovaná výstavba generujú počas celého životného cyklu od výstavby cez používanie až po obnovu budov veľké súbory údajov, aby bolo možné budovy lepšie prevádzkovať. Komisia zváži vytvorenie rámca riadenia dátových priestorov s ďalšími opatreniami na rozvoj pridelených dátových priestorov, a to aj v oblasti energetiky, výroby a stavebníctva.

Informačné modelovanie budov zlepšuje transparentnosť a znižuje náklady a využívanie zdrojov. Komisia vydá **odporúčanie na podporu informačného modelovania budov vo verejnom obstarávaní** v oblasti stavebníctva a poskytne zadávateľom z verejného sektora metodiku na vykonávanie analýzy nákladov a prínosov v prípade použitia informačného modelovania budov v postupoch verejného obstarávania. Digitálne priemyselné platformy umožnia zainteresovaným stranám tieto údaje zhromažďovať a lepšie využívať. Komisia takisto vypracuje **jednotný rámec EÚ pre digitálne povoľovanie** v zastavanom prostredí a zavedie dôveryhodný systém **certifikácie meračov energetickej hospodárnosti** budov, ktoré dokážu **merať skutočné zlepšenia energetickej hospodárnosti**.

Inovácie v stavebníctve musí pobádať aj výskum. **Výzva v rámci Európskej zelenej dohody**, ktorá je súčasťou programu **Horizont 2020**, zahŕňa oblasť venovanú budovám s efektívnym využívaním energie a zdrojov. Program **Horizont Európa** bude podporovať výskum a inovácie v oblasti energetických technológií, udržateľnosti a obehovosti materiálov a systémov pre stavebníctvo, pričom sa zohľadnia osobitné podmienky každého geografického regiónu Európy. Pri príprave vykonávania programu Horizont Európa Komisia v súčasnosti zvažuje verejno-súkromné partnerstvo v oblasti udržateľného zastavaného prostredia zameraného na ľudí (Built4People) a osobitnú misiu zameranú na klimaticky neutrálne a inteligentné mestá. Partnerstvo by mohlo priniesť inovácie do odvetvia budov a stavebníctva a misia by mohla ukázať, ako 100 európskych miest spoločne a v prospech občanov prechádza systémovou transformáciou na klimatickú neutralitu do roku 2030[56].

Navyše, ak sa prijme **spolufinancované partnerstvo pre prechod na čistú energiu**[57], môže prispieť k vývoju klimaticky neutrálnych riešení pre systémy vykurovania a chladenia v budovách. Medzi ďalšie programy, ktoré sú dôležité pre výskum a inovácie v oblasti obnovy budov, patria regionálne programy (aj vzhľadom na **známku excelentnosti**) a nový program

[55] Medzi nimi informačné modelovanie budov (Building Information Modelling, BIM), geografický informačný systém (GIS) a rozšírená realita.

[56] Cieľom misie programu Horizont Európa zameranej na klimaticky neutrálne a inteligentné mestá je podporovať, propagovať a prezentovať systémovú transformáciu 100 európskych miest na klimatickú neutralitu do roku 2030 a premeniť tieto mestá na experimentálne a inovačné centrá pre všetky mestá, čím sa zviditeľní Európska zelená dohoda a úsilie Európy dospieť do roku 2050 ku klimatickej neutralite.

[57] Spolufinancované partnerstvo pre prechod na čistú energiu zahŕňa všetky oblasti strategického plánu pre energetické technológie a je prepojené s národnými energetickými a klimatickými plánmi.

LIFE. Vlnu obnovy podporí najmä **podprogram programu LIFE s názvom Prechod na čistú energiu**, a to riešením behaviorálnych a netechnologických prekážok obnovy[58].

3.6. INTEGROVANÝ PARTICIPATÍVNY PRÍSTUP ZALOŽENÝ NA SUSEDSTVE AKO ÚSTREDNÝ PRVOK VLNY OBNOVY

Plné využitie potenciálu vlny obnovy, pokiaľ ide o súvisiace prínosy, si vyžaduje integrovaný prístup, ktorý už bol úspešne vyskúšaný. „Inteligentné“ domy môžu zlepšiť pohodlie používateľov a posilniť integráciu energie z obnoviteľných zdrojov a prebytočnej energie do budov. V niektorých pilotných projektoch boli bytové budovy vybavené fotovoltickými solárnymi panelmi na strechách, uskladňovaním tepelnej energie a tepelnými čerpadlami. Každá budova bola pripojená k miestnej sieti, ktorá napájala nabíjacie stanice pre elektrické vozidlá. Pri čo najefektívnejšom zosúlaďovaní dodávok elektrickej energie a dopytu po nej pomohlo používanie inteligentných meračov[59]. V dôsledku toho sa budovy premenili zo spotrebiteľov na výrobcov energie, čo prinieslo zvýšenie energetickej efektívnosti, zníženie nákladov na energiu pre domácnosti, integráciu elektrickej mobility a systémové výhody pre stabilitu sietí.

Je to len príklad toho, čo možno dosiahnuť integrovanou digitálnou obnovou, ktorá kombinuje uskladňovanie energie a flexibilitu na strane dopytu, výrobu energie z obnoviteľných zdrojov na mieste, internet vecí komponentov systému, spotrebiče a nabíjacie stanice pre elektromobilitu. Podporuje sa tak aktívna účasť občanov v energetickom systéme ako výrobcov-spotrebiteľov.

Opatrenia na podporu inteligentnej infraštruktúry a zavádzania nabíjacích staníc pre elektromobilitu sa stanovujú už v smernici o energetickej hospodárnosti budov[60]. V súlade s cieľom rozmiestniť do roku 2025 viac ako 1 milión verejných nabíjacích staníc Komisia zabezpečí úplné vykonávanie a presadzovanie týchto opatrení a zváži, či je potrebné ich posilniť. Komisia okrem toho spolu s týmto oznámením predkladá vykonávacie a delegované akty týkajúce sa **únijného indikátora inteligentnej pripravenosti** ako nástroja na meranie inteligentnej pripravenosti budov a zvyšovanie informovanosti vlastníkov a užívateľov budov.

Pokiaľ ide o **najnovšie udržateľné výrobky a výrobky, ktoré integrujú energiu z obnoviteľných zdrojov**, napríklad z fotovoltiky, Komisia **zmapuje výzvy, ktorým čelia** tieto výrobky na jednotnom trhu, a zváži spôsoby, ako odstrániť zistené prekážky, okrem iného aj vzájomným uznávaním. Dobre fungujúci jednotný trh odstraňuje regulačné a administratívne prekážky cezhraničného poskytovania služieb a uľahčuje vzájomné uznávanie vnútroštátnych systémov certifikácie a poistenia pre špecialistov na obnovu a energetickú efektívnosť.

---

[58] Napríklad vymedzenie „zelených hypoték“, financovanie spojené s nehnuteľnosťami alebo nové modely jednotného kontaktného miesta.

[59] Inteligentné merače majú veľký potenciál zvýšiť informovanosť spotrebiteľov o modeloch spotreby energie. Inteligentné plynomery sa vyžadujú podľa smernice o energetickej efektívnosti, ktorá dopĺňa povinnosti týkajúce sa inteligentných elektromerov.

[60] Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/844 z 30. mája 2018, ktorou sa mení smernica 2010/31/EÚ o energetickej hospodárnosti budov a smernica 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti.

Synergie v oblasti obnovy sa prejavia, keď sa rozšíria na **prístupy na úrovni menších územných celkov a komunít**. Združovanie projektov na tejto úrovni môže viesť k vzniku oblastí s nulovou spotrebou energie alebo dokonca **oblastí s pozitívnou energetickou bilanciou**[61] (napr. pokročilé systémy diaľkového vykurovania a chladenia s veľkým potenciálom pre využívanie obnoviteľných zdrojov energie a zhodnocovanie odpadového tepla). Takéto oblasti prinášajú lacnejšie spôsoby dekarbonizácie vykurovania a chladenia a vďaka prechodu na iné druhy paliva, zvýšenej flexibilite a uskladňovaniu tepelnej energie môžu ponúknuť efektívnosť systému v priemyselnom meradle, no zároveň vytvárajú priestor pre prírodu. Okrem racionálnejšieho a estetickejšieho využívania priestoru môže prístup na úrovni menšieho územného celku priniesť zlepšenie starých obydlí so **zníženou dostupnosťou a služby mobility**.

Nástroje na vymanenie sa z energetickej chudoby môžu najzraniteľnejším občanom ponúknuť **energetické spoločenstvá**, ktoré vyrábajú, spotrebúvajú, skladujú a predávajú energiu. S cieľom zužitkovať ich nevyužitý potenciál ako aktívnych hráčov v energetickom systéme Komisia dôkladne preskúma **vykonávanie smernice o trhu s elektrinou[62] a smernice o energii z obnoviteľných zdrojov** a na podporu ich postupného vytvárania a šírenia v členských štátoch využije zosúladené opatrenia. Ďalej preskúma, ako energetické spoločenstvá podporovať a šíriť osvedčené postupy[63].

Na základe širokého a inkluzívneho zapojenia obyvateľov prostredníctvom kooperatívnych štruktúr a jednotných kontaktných miest so širokou škálou užitočných rád môžu takéto prístupy na úrovni menších územných celkov transformovať celé štvrte a vytvárať nové podnikateľské príležitosti. **Príkladné projekty obnovy v mestských častiach**[64] by sa mohli zahrnúť do národných plánov obnovy a pripraviť pôdu pre novú vlnu dekarbonizovaných oblastí.

Členské štáty, regióny a miestne orgány by ďalej mali využiť príležitosť na financovanie investícií v miestnom kontexte ako súčasti **územných nástrojov** v rámci Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR) a Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV): integrovaných územných investícií, miestneho rozvoja vedeného komunitou a iniciatívy LEADER. Mestské orgány môžu okrem toho čerpať z povinnej minimálnej sumy z EFRR vyčlenenej na udržateľný rozvoj miest, čo sa v praxi uskutočňuje prostredníctvom integrovaných stratégií mestského a územného rozvoja.

---

61 Keď niekoľko budov optimalizuje spotrebu energie vo viacerých budovách, ako aj širší energetický systém. Pre tieto oblasti je charakteristická ročná pozitívna energetická bilancia a integrácia s miestnou energiou z obnoviteľných zdrojov, miestnym uskladňovaním (elektrickej energie aj tepla), inteligentnými energetickými sieťami, riadením reakcie na dopyt, vyspelým hospodárením s energiou (elektrina, vykurovanie a chladenie), interakciou/zapojením používateľov a IKT. Projekty oblastí s pozitívnou energetickou bilanciou sa vyvíjajú v rámci projektov Maják programu Horizont 2020 (https://smartcities-infosystem.eu/scc-lighthouse-projects) a projektov, v ktorých členské štáty spolupracujú na platforme iniciatívy spoločného programovania Mestská Európa (https://jpi-urbaneurope.eu/ped), ako aj v rámci strategického plánu pre energetické technológie, ktorý má na podporu takýchto projektov špecializovanú skupinu.

62 Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/944 z 5. júna 2019 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou a o zmene smernice 2012/27/EÚ.

63 Môže ísť aj o skúsenosti získané z projektov financovaných EÚ, pozri napríklad https://www.rescoop.eu/the-rescoop-model.

64 Napríklad tie, ktoré sa zúčastňujú na navrhovanej misii programu Horizont Európa na tému 100 klimaticky neutrálnych miest do roku 2030 – od občanov pre občanov.

Na miestnej úrovni podporuje **Dohovor primátorov a starostov** novú koalíciu miest, ktoré sú ochotné vziať na seba ambiciózne záväzky v oblasti obnovy budov. Tento proces by mohol prispieť k budúcim aktualizáciám dlhodobých stratégií obnovy a viesť k združenému zelenému verejnému obstarávaniu, ku ktorému sa primátori a starostovia v rámci dohovoru zaviazali. Spoluprácu medzi veľkými verejnými obstarávateľmi, ako sú mestá, regióny, nemocnice, centrálne obstarávacie organizácie a verejnoprospešné služby ďalej podporuje projekt **Veľkí obstarávatelia za klímu a životné prostredie** zameraný na skúšanie a zavádzanie nových technológií v oblastiach, ako sú napríklad staveniská s nulovými emisiami.

Komisia okrem toho všetky príslušné zainteresované strany zapojí do podporných opatrení na obnovu európskych štvrtí ich kultúrnym, hospodárskym a sociálnym oživením, a to aj prostredníctvom **klimatického paktu** a **fóra na vysokej úrovni pre stavebníctvo**.

3.7. NOVÝ EURÓPSKY BAUHAUS: ŠTÝL V SÚLADE S UDRŽATEĽNOSŤOU

Vlna obnovy nie je len o preskúmaní existujúceho fondu budov. Je to začiatok procesu zameraného na budúcnosť, ktorý má uviesť do súladu udržateľnosť so štýlom. Ako oznámila predsedníčka von der Leyenová vo svojom prejave o stave Únie 16. septembra 2020, Komisia spustí nový európsky Bauhaus, ktorý bude pestovať novú európsku estetiku spájajúcu výkonnosť s invenciou.

Nový európsky Bauhaus bude pôsobiť ako inkubátor inovácie a tvorivosti a podnecovať v celej Európe aj mimo nej udržateľný dizajn, ktorý je atraktívny a cenovo dostupný aj pre občanov. Vytvorí sieť odborníkov z rôznych disciplín a zmobilizuje tvorivé mysle, aby vytvorili predstavu o tom, ako by v budúcnosti mohol a mal vyzerať udržateľný život.

Nový európsky Bauhaus je interdisciplinárny projekt, ktorý vytvorí experimentálne priestory, v ktorých dokážu do vzájomnej interakcie vstupovať umenie, kultúra, veda a technika, aby si mohli predstaviť nové riešenia prispievajúce k rozvoju nových vedúcich trhov, tieto riešenia otestovať a predviesť. Bude mať dva rozmery. Prvý predstavuje sieť mysliteľov, projektantov, architektov, podnikateľov, študentov a občanov, ktorí spolupracujú na rozvoji udržateľnosti v štýle. Druhý rozmer bude pozostávať zo skutočne existujúcich stavebných projektov v celej EÚ.

Nový európsky Bauhaus bude zároveň hybnou silou sociálne a esteticky priaznivých ekologických a digitálnych riešení, technológií a produktov. Podporí inovačné riešenia, pokiaľ ide o architektúru a materiály. Kľúčovú úlohu v koncepcii nového európskeho Bauhausu môžu zohrávať prírodné materiály, ako je drevo, pretože ich prínos môže byť dvojaký: ukladanie emisií uhlíka v budovách a zamedzenie emisií, ktoré by boli potrebné na výrobu konvenčných stavebných materiálov.

Nový európsky Bauhaus sa vytvorí v troch fázach: koncepcia, realizácia a šírenie. Odteraz až do leta 2021 bude Komisia uskutočňovať rozsiahly proces participatívnej spolutvorby jeho koncepcie, v priebehu ktorého vo všetkých relevantných programoch zverejní výzvy na

predkladanie návrhov v rámci budúceho viacročného rámca. Realizácia prvej stavby alebo transformácie z dielne európskeho Bauhausu sa začne v druhej polovici roku 2021.

To však bude len začiatok. Cieľom je „rozširovať“ sieť Bauhausov s rôznymi vlastnosťami, pričom vždy treba mať na pamäti transformáciu smerom k udržateľnému spoločnému životu. V prvej vlne by sme sa v roku 2022 zamerali na vytvorenie série piatich zakladajúcich Bauhausov v rôznych krajinách EÚ. Všetky projekty by sa venovali zastavanému prostrediu ako celku, ale mali by sa zamerať na rôzne aspekty, ako sú klimatické výzvy, prístupnosť, sociálna súdržnosť, digitálna výstavba, udržateľné biologické zdroje atď. V druhej vlne možno pripojiť ďalšie Bauhausy v celej EÚ aj na celom svete.

Aby sa zabezpečilo, že európsky Bauhaus bude napredovať a plniť svoje ciele, bude projekt spoločne riadiť poradná rada zložená z externých odborníkov, medzi ktorými budú vedci, architekti, dizajnéri, umelci, projektanti, ale aj zástupcovia občianskej spoločnosti.

4. OBLASTI, NA KTORÉ SA TREBA SÚSTREDIŤ PRI OBNOVE BUDOV

Zatiaľ čo uvedené opatrenia sú určené na odblokovanie obnovy všetkých budov, osobitnú pozornosť si zasluhujú tri oblasti: **a) riešenie otázky energetickej chudoby a budov s najhoršou energetickou hospodárnosťou; b) obnova verejných budov, ako sú administratívne, vzdelávacie a zdravotnícke zariadenia, a c) dekarbonizácia vykurovania a chladenia**. Tieto oblasti by sa mali považovať za prioritu politiky a financovania, pretože ponúkajú obrovský potenciál na zvýšenie miery obnovy a zároveň prinášajú veľké úspory energie a zdravšie a pohodlnejšie budovy pre občanov.

4.1. RIEŠENIE OTÁZKY ENERGETICKEJ CHUDOBY A BUDOV S NAJHORŠOU ENERGETICKOU HOSPODÁRNOSŤOU

Naliehavou úlohou EÚ a jej členských štátov je boj proti energetickej chudobe, keďže takmer 34 miliónov Európanov si nemôže dovoliť primerane vykurovať svoj domov[65]. Každoročne je potrebné renovovať 800 000 sociálnych domov, čo si vyžaduje dodatočné financovanie v odhadovanej výške 57 miliárd EUR[66] ročne.

Nehospodárne budovy sú nezriedka synonymom energetickej chudoby a sociálnych problémov[67]. Často to znamená, že ľudia s nízkymi príjmami majú malú kontrolu nad svojimi výdavkami na energie, čo spôsobuje začarovaný kruh vysokých účtov za energie, nedoplatkov[68] a problémov so životnými podmienkami a zdravím. Ľudia v nehospodárnych

65 Údaje z roku 2018. Eurostat, SILC [ilc_mdes01].

66 Správa pracovnej skupiny na vysokej úrovni pre investície do sociálnej infraštruktúry v Európe, január 2018.

67 Skupina finančných inštitúcií pre energetickú efektívnosť napríklad identifikovala štúdie, z ktorých vyplýva, že miera zlyhania hypotekárnych úverov s dobrými energetickými ratingmi osvedčení o energetickej hospodárnosti môže byť len 0,92 % oproti 1,18 % v prípade hypoték s nízkym energetickým ratingom osvedčení o energetickej hospodárnosti (o 28 % vyššia miera zlyhania).

68 V roku 2018 nebolo schopných držať krok s účtami za služby spojené s bývaním vrátane účtov za energie 30,3 milióna ľudí, ktorým preto hrozilo prerušenie dodávok.

budovách sú viac vystavení chladným obdobiam, horúčavám a iným vplyvom zmeny klímy[69]. Nedostatočné pohodlie a hygienické podmienky v ubytovacích a pracovných prostrediach, ako sú neprimerané teploty v interiéri, nedostatočná kvalita ovzdušia a vystavenie škodlivým chemikáliám a materiálom, prispievajú k nižšej produktivite, zdravotným problémom a vyššej úmrtnosti a chorobnosti.

Budovy s nízkou hospodárnosťou majú veľký potenciál na zlepšenie, ale ich obnova čelí pretrvávajúcim prekážkam, od regulačných prekážok až po štrukturálne faktory. Obnova sociálnych a bytových domov v dôsledku zložitého rozhodovacieho procesu naráža aj na ďalšie prekážky[70]. Odstránenie týchto prekážok si vyžaduje integrovaný prístup, ktorý zohľadní aj sociálne prostredie a cenovú dostupnosť bývania. Ako sa vysvetľuje v oddieloch 3.1 a 3.2, obnovu môžu výrazne urýchliť **minimálne normy energetickej hospodárnosti** spolu s financovaním, ktoré obmedzí čisté mesačné výdavky obyvateľov. Pre budovy s najhoršími výsledkami sú nevyhnutné sprievodné služby a technická pomoc.

Aby bola obnova cenovo dostupná pre všetky domácnosti vrátane domácností s obmedzenou schopnosťou pokryť počiatočné náklady, navrhne Komisia v pripravovanej revízii smernice o energetickej efektívnosti **rozšíriť využívanie spoločností poskytujúcich energetické služby a zmlúv o energetickej efektívnosti**, ktoré sa osvedčili v niektorých členských štátoch[71].

Riešenia financovania pre nízkopríjmové domácnosti, ktorými sa má dosiahnuť nákladová neutralita, sa musia využívaním grantov, dotovaných opatrení na obnovu alebo využívaním úspor energie na splácanie (obmedzenie počiatočných investícií na dostupné granty) zamerať na náklady na nájomné, energiu a prevádzkové náklady, ako aj na miestne dane. Takéto riešenia možno zaviesť spolu s mikroúvermi zabezpečenými záručným fondom, aby sa podporilo spravodlivé rozdelenie nákladov medzi vlastníkov a nájomníkov, a takisto so schémami financovania na základe účtov a s daňovými schémami financovania. Zraniteľné domácnosti musia byť chránené pred zvyšovaním nájomného, ktoré môže nasledovať po obnove. Ponuka zmiešaných úverov a záruk z verejných a súkromných zdrojov prostredníctvom jednotných kontaktných miest môže podporiť dôveru v obnovu a zabezpečiť splnenie určitých požiadaviek na kvalitu[72].

V súlade s balíkom opatrení v oblasti čistej energie pre všetkých Európanov musia členské štáty využiť svoje národné energetické a klimatické plány a dlhodobé stratégie obnovy na identifikáciu obydlí ľudí ohrozených energetickou chudobou a prednostne vypracovať účinné

---

69 Európska environmentálna agentúra, správa č. 22/2018: *Unequal exposure and unequal impacts: social vulnerability to air pollution, noise and extreme temperatures in Europe* (Nerovnomerná expozícia a nerovnaké vplyvy: sociálna zraniteľnosť voči znečisteniu ovzdušia, hluku a extrémnym teplotám v Európe).

70 Pozri https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/energy-efficiency-upgrades-multi-owner-residential-buildings-review-governance-and-legal-issues-7-eu.

71 Pozri oddiel Energetické spoločnosti v správe Spoločného výskumného centra o stave EÚ https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC106624/kjna28716enn.pdf. Napríklad v Estónsku bolo od apríla 2010 zrekonštruovaných približne 1 100 bytových domov (najmä s použitím stavebných prefabrikátov).

72 Estónsky revolvingový fond KredEx podporuje kombinovanie úverov, záruk za úvery a grantov. Národný revolvingový fond pre úsporu energie v Holandsku pracuje v kombinácii s celkovým nájomným bytovým fondom, ktorý má podľa očakávaní do roku 2021 dosiahnuť priemernú triedu energetickej hospodárnosti B.

stratégie na ich obnovu[73]. S cieľom usmerniť členské štáty pri vymedzovaní a vykonávaní takýchto stratégií na zníženie energetickej chudoby Komisia súbežne s týmto oznámením predkladá **odporúčanie o energetickej chudobe[74]**. Komisia im bude ďalej pomáhať pri vypracúvaní **cielených finančných riešení pre domácnosti s nižšími príjmami** spolu s ľahším prístupom k základným službám, energetickým auditom a osvedčeniam o energetickej hospodárnosti.

V niektorých dlhodobých stratégiách obnovy sa už zavádza kombinácia opatrení na zvýšenie informovanosti zraniteľných cieľových skupín a izolačných programov, ktoré spájajú finančnú a praktickú podporu[75]. Pri hodnotení a identifikácii segmentov, ktoré si vyžadujú opatrenia, a pri prepájaní stratégií obnovy so sociálnymi indikátormi a politikami určenými na riešenie energetickej chudoby ďalej môžu členským štátom pomáhať **Európske stredisko pre monitorovanie fondu budov[76], Európske stredisko pre monitorovanie energetickej chudoby[77], misia programu Horizont Európa týkajúca sa miest[78]** a **kancelária Dohovoru primátorov a starostov EÚ**[79].

Na zaručenie toho, aby miestne projekty sociálneho bývania mali prístup k všetkým potrebným technickým kapacitám, Komisia spustí **iniciatívu za cenovo dostupné bývanie**. V rámci prístupu na vytváranie inteligentných štvrtí spustí pilotné **projekty Maják zamerané na obnovu v 100 mestských štvrtiach** a poskytne plány na replikáciu, pričom do popredia postaví kvalitu života a najnovšie inovácie. Zmobilizuje medzisektorové projektové partnerstvá a spojí ich s miestnymi aktérmi, a to aj zo sociálneho hospodárstva, s cieľom podporovať efektívne, obehové a modulárne procesy a modely sociálnej angažovanosti, ktoré posilnia postavenie rezidentov, inkluzívny a prístupný rozvoj a kultúrnu inováciu.

S cieľom riešiť osobitné výzvy vo vidieckych a vzdialených lokalitách Komisia v roku 2021 predloží **oznámenie o dlhodobej vízii pre vidiecke oblasti**, v ktorom bude analyzovať sociálne aspekty a aspekty infraštruktúry vo vidieckych oblastiach a preskúma možné opatrenia v krátkodobom a strednodobom horizonte.

V prípade sociálneho bývania môže mať osobitný význam používanie **štandardizovaných priemyselných riešení**, ktoré sa uplatňujú ako súčasť komplexného balíka obnovy, keďže umožňuje lacnejšiu a rýchlejšiu obnovu s obmedzeným vplyvom na rezidentov[80]. V tejto

---

73 V Dánsku sa v rámci energetickej dohody z roku 2018 v rokoch 2021 – 2024 na úspory energie v budovách ročne vyčlení 200 miliónov DKK. Na to, aby sa zabezpečilo, že sa granty zamerajú na najmenej energeticky efektívne segmenty vnútroštátneho fondu budov, budú sa udeľovať tým vlastníkom budov, ktorí preukážu najvyšší potenciál úspor energie.

74 Odporúčanie Komisie C(2020) 9600 týkajúce sa energetickej chudoby.

75 V belgickom regióne Flámsko majú zraniteľné skupiny nárok na bezplatnú energetickú previerku svojich domovov. Každoročne sa vykonáva viac ako 20 000 takýchto previerok.

76 https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/eu-bso_en.

77 https://www.energypoverty.eu/.

78 https://ec.europa.eu/info/horizon-europe-next-research-and-innovation-framework-programme/missions-horizon-europe/climate-neutral-and-smart-cities_en.

79 https://www.covenantofmayors.eu/.

80 Príklady projektov na industrializáciu procesov obnovy budov, ktoré boli spolufinancované EÚ: Transition Zero, Energiesprong, 4RinEU, BERTIM, MORE-CONNECT, P2Endure, Pro-GET-OnE, DRIVE 0.

súvislosti by sa mal vyskúšať a prípadne rozšíriť aj potenciál dohôd o nákupe efektívnosti založených na inteligentnom meraní skutočných dosiahnutých úspor.

Do vlny obnovy by mali by byť plne zapojené **sociálne podniky**, ktoré sú dôležitými partnermi v boji proti energetickej chudobe prostredníctvom sociálne inovatívnych riešení vrátane kampaní na zvyšovanie energetickej informovanosti, rekvalifikácie nezamestnaných ľudí na poradcov v oblasti energetickej chudoby alebo nákupu energeticky účinných spotrebičov na prenájom.

4.2. VEREJNÉ BUDOVY A SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA, KTORÉ UKÁŽU CESTU

Verejná a súkromná sociálna infraštruktúra, budovy verejnej správy, sociálne bývanie, kultúrne inštitúcie, školy, nemocnice a zdravotnícke zariadenia môžu stáť na čele vlny obnovy a slúžiť ako vzor a referenčný bod pre industrializáciu výstavby a súvisiace prínosy, ktoré sa okamžite stanú viditeľnými pre verejnosť.

S cieľom pomôcť verejným orgánom náležite zohľadniť všetky náklady a širšie prínosy investícií do zastavaného prostredia Komisia začiatkom roka 2021 **vydá usmernenie o zásade prvoradosti energetickej efektívnosti**, ktoré by sa mohlo prakticky uplatňovať vo verejnom obstarávaní.

Vzhľadom na obmedzený rozsah pôsobnosti existujúcich legislatívnych požiadaviek na obnovu verejných budov Komisia v rámci revízie smernice o energetickej efektívnosti do júna 2021 navrhne potrebu **rozšíriť rozsah ich pôsobnosti na všetky úrovne verejnej správy a zvýšiť každoročnú mieru povinnej obnovy**. Uskutoční sa to v spojení s postupným zavádzaním **minimálnych noriem energetickej hospodárnosti v kontexte revízie smernice o energetickej hospodárnosti budov** do konca roka 2021. Komisia vypracuje aj komplexné usmernenia o udržateľných verejných investíciách realizovaných prostredníctvom verejného obstarávania.

Okrem toho Komisia do júna 2022 preskúma možnosť vypracovať pre verejné budovy, ako sú administratívne budovy a školy, na základe nástroja Level(s) **kritériá zeleného verejného obstarávania** týkajúce sa životného cyklu a odolnosti proti zmene klímy. S cieľom do roku 2050 dekarbonizovať fond budov Komisia na základe nadchádzajúceho posúdenia dlhodobých stratégií obnovy takisto vydá **orientačné míľniky pre obnovu** verejných a súkromných budov na roky 2030 a 2040.

4.3. DEKARBONIZÁCIA VYKUROVANIA A CHLADENIA

Na dekarbonizáciu fondu budov EÚ, využitie miestneho potenciálu energie z obnoviteľných zdrojov a zníženie závislosti EÚ od dovážaných fosílnych palív je nevyhnutná modernizácia vykurovacích a chladiacich systémov budov. Vykurovanie, chladenie a teplá úžitková voda

predstavujú v EÚ približne 80 % energie spotrebovanej v obytných budovách. Dve tretiny[81] tejto energie pochádzajú z fosílnych palív. Mnohé systémy sú zastarané a neefektívne a polovica z nich prekročila svoju životnosť. Až 88 % dodávok tepla zabezpečujú samostatné systémy, pričom systémy diaľkového vykurovania dodávajú zvyšných 12 %[82].

Podľa posúdenia vplyvu plánu cieľov v oblasti klímy do roku 2030 by sektor bývania v porovnaní s rokom 2015 mal dosiahnuť najvyššie zníženie dopytu po energii pri vykurovaní a chladení v rozmedzí od -19 % do -23 %. Ročná miera výmeny vykurovacích zariadení by mala dosiahnuť približne 4 %, a to tak v sektore bývania, ako aj v sektore služieb. Aby sa dosiahol cieľ, musel by sa počas toho istého obdobia podiel tepla z obnoviteľných zdrojov energie a odpadového tepla zvýšiť na 38 – 42 %[83].

V smernici o obnoviteľných zdrojoch energie[84] a smernici o energetickej efektívnosti[85] sa od členských štátov vyžaduje, aby Komisii poskytli svoje posúdenie toho, ako dekarbonizujú svoje vykurovacie a chladiace systémy s využitím ich potenciálu z hľadiska efektívnosti, obnoviteľných zdrojov energie a odpadového tepla, a aby toto posúdenie zahrnuli do **komplexného posúdenia**, ktoré sa má uskutočniť do decembra 2020.

V rámci **revízie smernice o energii z obnoviteľných zdrojov** do júna 2021 sa na základe dôkladného posúdenia vplyvu zváži **posilnenie existujúceho cieľa v oblasti vykurovania a chladenia z obnoviteľných zdrojov** v súlade s navrhovaným ambicióznejším cieľom v oblasti klímy na rok 2030 a zavedenie požiadavky na využívanie **minimálnych úrovní energie z obnoviteľných zdrojov v budovách**. V rámci revízie sa preskúma **súbor opatrení** na podporu pokročilého vykurovania a chladenia vrátane vysokoúčinných nízkoteplotných technológií v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a odpadového tepla a chladu, ako aj rozvoja miestnych a regionálnych plánov vykurovania a chladenia a na riešenie prekážok vysokých počiatočných kapitálových investícií. Podporí sa ním aj využívanie **dekarbonizovaných plynov**, ktoré môže vytvárať miestne synergie s recykláciou komunálneho a poľnohospodárskeho odpadu a priemyselnými odvetviami. Komisia navrhne opatrenia na uľahčenie prístupu k **odpadovému teplu a chladu a k teplu a chladu z obnoviteľných zdrojov**[86].

V rámci revízie **smernice o energetickej efektívnosti do júna 2021** sa na základe dôkladného posúdenia vplyvu posilnia kapacity verejných orgánov na prípravu, financovanie a vykonávanie komplexného **plánovania vykurovania a chladenia v koordinácii s projektmi obnovy**. Miestne orgány a podniky verejnoprospešných služieb hrajú dôležitú úlohu pri vytváraní potrebného regulačného rámca, trhových podmienok a zručností a pri

[81] V roku 2017 predstavoval celkový podiel fosílnych palív na vykurovaní budov 76,5 %.

[82] V Dánsku a Lotyšsku však systémy diaľkového vykurovania dodávajú až 60 % tepla.

[83] V porovnaní s 33 % v základnom scenári.

[84] Článok 15 ods. 7 smernice o obnoviteľných zdrojoch energie (2018/2001/EÚ).

[85] Článok 14 smernice o energetickej efektívnosti (2012/27/EÚ).

[86] Mnohé komplexné priemyselné a servisné budovy, ako napríklad dátové centrá, v súčasnosti uvoľňujú do životného prostredia prebytočné teplo alebo chlad, ktoré by sa mohli opätovne použiť. Medzi oblasti s pozoruhodným potenciálom patria nákupné strediská a dátové centrá.

príprave rozsiahlej databázy projektov na financovanie modernizácie vykurovacích a chladiacich systémov. Integrované plánovanie a špecifické informácie o fonde budov a možnostiach zásobovania energiou sú potrebné na dekarbonizáciu vykurovania a chladenia v jednotlivých štvrtiach, ako aj na vnútroštátnej úrovni[87].

Ďalej sa rozpracuje **rámcová smernica o ekodizajne[88], ako aj delegované a vykonávacie akty o ekodizajne a energetickom označovaní[89] špecifickom pre jednotlivé výrobky**, aby naďalej presadzovali prísne environmentálne normy, poskytovali verejnosti informácie o najefektívnejších výrobkoch a zacieľovali finančné stimuly smerom k tým z nich, ktoré sa vyznačujú najlepšími parametrami.

Komisia nabáda verejné orgány, aby na podporu prechodu od fosílnych palív zvážili využívanie zdaňovania energie a CO_2. Pripravované posúdenia vplyvu pre revíziu kľúčových právnych predpisov v oblasti klímy a energetiky plánovanú do júna 2021 sa budú zaoberať rozšírením využívania obchodovania s emisiami **na emisie z budov**[90]. V súčasnosti EU ETS pokrýva približne 30 % emisií z vykurovania v budovách, ktoré sú pokryté diaľkovým a elektrickým vykurovaním.

5. ZÁVER

O 10 rokov budú budovy v Európe vyzerať podstatne inak. Budú mikrokozmami odolnejšej, ekologickejšej a digitalizovanejšej spoločnosti, ktoré budú fungovať v obehovom systéme tak, že budú všade znižovať energetické potreby a tvorbu odpadu a emisií a zároveň budú opätovne využívať všetko potrebné. Ich strechy a múry zväčšia zelenú plochu našich miest a zlepšia mestskú klímu a biodiverzitu. Medzi svojimi stenami prichýlia inteligentné a digitalizované spotrebiče, ktoré budú v reálnom čase poskytovať údaje o tom, ako, kedy a kde sa energia spotrebúva. Nabíjanie elektrických vozidiel, konkrétne bicyklov, automobilov a dodávok, v obytných a kancelárskych budovách bude bežnou skúsenosťou dopĺňajúcou verejne dostupnú nabíjaciu infraštruktúru. Oveľa viac Európanov sa stane výrobcami-spotrebiteľmi, ktorí budú vyrábať elektrickú energiu pre vlastnú spotrebu alebo ju dokonca predávať späť do siete. Fosílne palivá postupne z vykurovania a chladenia vymiznú.

Lokálne prístupy spoja ľudí a komunity. Budovy budú menej energeticky náročné, obývateľnejšie a zdravšie pre všetkých. Mestá sa stanú ekologickejšími a lepšie prepojenými s prírodou. Vzniknú nové pracovné miesta a profesijné profily. Európsky stavebný priemysel bude prosperovať vďaka príležitostiam, ktoré bude ponúkať stabilná miera obnovy, a upevní

---

87 Zdôrazňuje to aj požiadavka vykonať do 31. decembra 2020 komplexné posúdenie potenciálu efektívneho diaľkového vykurovania a chladenia v súlade s článkom 14 ods. 1 smernice 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti zmenenej delegovaným nariadením Komisie (EÚ) 2019/826 a s prílohou VIII k tejto smernici. Nadchádzajúce druhé kolo komplexných posúdení by malo zahŕňať aj požiadavky stanovené v článku 15 ods. 7 prepracovaného znenia smernice o obnoviteľných zdrojoch energie, a to tak, že sa doňho začlenia posúdenia potenciálu využívania energie z obnoviteľných zdrojov a odpadového tepla a chladu na vykurovanie a chladenie.

88 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/125/ES z 21. októbra 2009 o vytvorení rámca na stanovenie požiadaviek na ekodizajn energeticky významných výrobkov.

89 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1369 zo 4. júla 2017, ktorým sa stanovuje rámec pre energetické označovanie a zrušuje smernica 2010/30/EÚ (Ú. v. EÚ L 198, 28.7.2017, s. 1 – 23).

90 COM(2020) 562 final.

svoje celosvetové vedúce postavenie v oblasti inovatívnych materiálov, čím sa sektor budov premení zo zdroja uhlíka na jeho záchyt. Pozitívne účinky sa prenesú do iných priemyselných ekosystémov. Rozvinú sa nové a väčšie trhy pre ekologickú výstavbu a pre financovanie ekologických úverov a hypoték.

V tomto oznámení sa stanovuje stratégia na prijatie, urýchlenie a podnietenie takejto transformácie spôsobom, ktorý sa opiera o cieľ klimatickej neutrality, uplatňuje zásady obehovosti, prispieva k cieľom trvalo udržateľného rozvoja a ku konkurencieschopnosti Európy a chráni právo každého na cenovo dostupné, pohodlné, prístupné a zdravé bývanie pri súčasnom zachovaní kultúrneho dedičstva.

Komisia bude členským štátom poskytovať poradenstvo a podporu pri plánovaní a vykonávaní ambicióznych opatrení renovácie v kontexte ich plánov obnovy. V nadchádzajúcich mesiacoch predstaví komplexný súbor politických a regulačných opatrení na odstránenie existujúcich prekážok, ktoré obnovu brzdia, a to najmä tak, že do júna 2021 zreviduje smernicu o energetickej efektívnosti a smernicu o energii z obnoviteľných zdrojov a posilní systém EÚ na obchodovanie s emisiami v kontexte balíka nadväzujúcich opatrení do roku 2030. Tieto opatrenia bude dopĺňať celý rad ďalších iniciatív vrátane revízie smernice o energetickej hospodárnosti budov, ako sa uvádza v priloženom akčnom pláne.

Obnova by mala byť pre celú Európu spoločným projektom. Pre jeho realizáciu bude kľúčová mobilizácia a zodpovednosť miest, miestnych a regionálnych orgánov, zainteresovaných strán, národných vlád a občanov. Komisia bude úzko spolupracovať s Výborom regiónov a miestnymi a obecnými orgánmi, a to aj prostredníctvom klimatického paktu. Prostredníctvom cezhraničných sietí, ako sú výbory EÚ, koordinované opatrenia alebo expertné skupiny, fóra zainteresovaných strán, Dohovor primátorov a starostov a trh inteligentných miest, uľahčí výmenu osvedčených postupov a vzájomnú inšpiráciu.

Vlna obnovy môže podporiť oživenie tak v prípade jednotlivcov, ako aj celého hospodárstva a o dosiahnutie jej prínosov sa bude treba dlhodobo usilovať. Komisia bude pokrok v oblasti obnovy sledovať v rámci európskeho semestra a mechanizmov monitorovania a podávania správ stanovených v nariadení o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy, najmä prostredníctvom technickej pracovnej skupiny pre vykonávanie nariadenia o riadení, pričom sa osobitne zameria na vykonávanie NEKP a dlhodobých stratégií obnovy.

Komisia vyzýva Európsky parlament, Radu, Výbor regiónov, Európsky hospodársky a sociálny výbor, Európsku investičnú banku, členské štáty, občanov a všetky zainteresované strany, aby prediskutovali stratégiu stanovenú v tomto oznámení a prispeli k opatreniam potrebným na posilnenie energeticky efektívnej a udržateľnej obnovy budov. Ak budeme spolupracovať na všetkých úrovniach, môžeme premeniť európsku vlnu obnovy na skutočnosť.